

**Lunds Universitet
Socialhögskolan
SOA 205 C**

Om konsten att vända ungdomars kriminella karriär!

- En studie av föreningen NFG (Non Fighting Generation) i Halmstad

Författare: Bodil Grantz Carlsson

Handledare: Lars B Ohlsson

Abstract

This essay considers whether one can set criminal youth “right”. The purpose was partly to illuminate how youths in NFG (Non Fighting Generation) in Halmstad described what use they could get of the membership, and partly to explain for what reasons they would chose a way of life against violence and criminality.

I have done qualitative interviews with members of NFG in Halmstad. I started by interviewing a social worker, for information and history. Then I framed questions to a questionnaire for the youths. It is their description that makes the basis of the results. I have used Grounded Theory as method for my qualitative analyses of the material.

My conclusion is that, as members of NFG, the youths get attention in a better way than before. They become of great help for the society as watchmen in the nights, because of their advantage of earlier experience as criminals. My investigation shows that this conversion benefits both society and individuals.

Innehållsförteckning	Sid
Förord	5
1. Inledning.....	6
1.1 Problemformulering	6
1.1.1 Intervju med fältsekreterare Monica Jakobsson	7
1.2 Syfte och frågeställningar	9
2. Metod och urval.....	10
2.1 Grounded Theory	11
2.2 Etiska överväganden	14
2.3 Fortsatt framställning	14
3. Teoretiska ramar	15
3.1 Symbolisk interaktionism – forskning om avvikande beteende	15
3.1.1 Teorier om social kontroll	16
3.1.2 Teorier om avskräckning	17
3.2 Goffmans stigmatiseringsteori	18
3.2.1 Stigmatiseringsteori och kriminalitetsteorier	18
3.3 Sociala förändringsprocesser	19
3.3.1 Resursmobiliseringsteorin	19
4. Redovisning av intervjuerna	20
4.1 Goda förebilder	21
4.1.1 Hur kom du i kontakt med NFG?	21
4.2 Makt och respekt	23
4.2.1 Får vem som helst vara med i NFG?	24
4.3 Personliga vinster	28
4.3.1 Hur har ditt liv påverkats av NFG?	28
4.4 NFG-processen	312
4.4.1 Tror du att du kommer att ha nytta av din NFG-insats i framtiden?	32
4.5 Sammanfattning av svaren	35
5. Kompletterande intervju med en organisationsföreträdare	36
6. Analys.....	37
6.1 Ungdom i riskzon – Socialt problem eller social resurs?	37
6.2 Hur kontakten med NFG etableras	39
6.3 NFG som statussymbol	41
6.4 Personliga vinster	44
6.5 Framtidsvisioner	46
7. Slutdiskussion.....	46

8. Förslag till fortsatt forskning 51

Källförteckning 52

Bilagor:

Bilaga 1: Intervjuguide för NFG-medlemmar.

Bilaga 2: NFG-killarnas eget frågeformulär vid nyrekrytering.

Förord

Jag är mycket intresserad av ämnet socialisation och vilka socialisationsagenter som ungdomar påverkas av. Jag tycker det är spännande att ett barn först socialiseras inom familjen och det nära nätverket och därefter på egen hand, oftast i adolescensen, söker sig ut i samhället för att vidare socialiseras. Av olika skäl kan det i denna process gå snett för den unge. Därför var det spännande när jag under min praktiktermin 1998 stiftade kontakt med socialtjänstens fältarbetare och fick inblick i hur de jobbade med en kriminell killgrupp. Arbetet resulterade i att några av killarna vågade ta steget att bilda föreningen NFG i Halmstad. Jag har sedan ofta undrat hur det gick för killarna, om de återgått till sina gamla liv eller lyckats vända stigmat. För mig var det ingen tvekan om vad min D-uppsats skulle handla om. Givetvis en uppföljning av NFG i Halmstad.

Så TACK alla NFG-are – alias Adam, Bosse, Conny, Dimitri, Edward, Freddy, Greger, Hasse! Tack för att ni ställde upp och svarade på mina frågor. Tillmötesgående, trevliga, ärliga – jag har haft stor nytta och glädje av våra samtal.

Jag vill också rikta ett stort tack till Monica Jakobsson och Lars-Anders Olsson för viktig information och historik rörande NFG:s bildande.

Slutligen – tack min käre make, Janne, för att du engagerat dig, burit runt möbler och kopplat datorer så att jag fått en egen hörna där jag kunnat arbeta i lugn och ro, för att du tagit barnen på utflykt så att jag har fått vara ifred, skött hushållet när jag varit en skrivande zombie, därtill läst mitt arbete och kommit med kloka synpunkter – kort sagt Tack för din kärlek och omsorg!

Och sist men inte minst – tack käre handledare Lars B Ohlsson för uppmuntran och stöd! När jag varit trött och inte orkat har du sagt - Ta det lugnt, det är inte bråttom, du har all tid i världen! Du har lotsat mig fram, du har hjälpt mig i teoridjungeln och se! här är jag nu, färdig med min D-uppsats!

Halmstad i maj 2002

Bodil Gräntz Carlsson

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Det finns ungdomar som kommit på kant med samhället, som bryter mot vuxensamhällets normer och regler eller som inte släpps in i samhällsgemenskapen (Ohlsson/Swärd, sid. 9). Ungdomsproblem och ungdomskriminalitet är ständigt föremål för diskussion. För att minska problemen med ungdomars kriminalitet lägger samhället ner stora resurser. Dagens ungdomar är omgivna av myndigheter, projekt och föreningar, beredda att gripa in för att förebygga, hjälpa, stödja, skydda, aktivera och kontrollera. Allt för att rädda barn och ungdomar från riskfyllda och farliga miljöer och från en utveckling mot brottslighet och problem. Trots detta finns det kriminella ungdomar och ungdomar i riskzon¹, som faller utanför ramen, ungdomar som inte platsar i föreningslivet utan söker sig till oorganiserade kamrater. Planlöst drar de runt på offentliga platser för att hitta på något att göra. Hur når samhället dessa ungdomar?

Min D-uppsats handlar om hur man kan "rätta till" kriminell ungdom. Intresset för detta härrör från mina socionomstudier, då jag 1998 gjorde min praktiktermin hos socialtjänstens fältarbetare i Halmstad. Dessa hade under en 8-månadersperiod aktivt arbetat med en kriminell killgrupp som hade ställt till mycket bråk och skadegörelse. Under ledning av socialtjänstens fältarbetare grundade sedan ett par av ungdomarna föreningen NFG (Non Fighting Generation)² i Halmstad.

För att samhället ska ha en möjlighet att återanpassa ungdom i riskzon är det viktigt att vi förstår vilka mekanismer som styr dem att ta steget till NFG och arbeta brottsförebyggande. Jag har därför valt att undersöka ungdomarna som är aktiva i föreningen NFG i Halmstad.

---

¹ Ungdom i riskzon: Ungdomar som ännu inte är avvikande men befinner sig i riskzonen för att utvecklas i fel riktning t.ex. genom att de befinner sig i kamratkretsar som kan påverka dem negativt eller för att föräldrarna försummat deras uppfostran.

²NFG (Non Fighting Generation) startades för första gången i Stockholm 1986 och är en ideell förening som är politiskt och religiöst obunden. NFG arbetar *för* ungdomar, *med* ungdomar, och har som målsättning att minska våld och kriminalitet bland ungdomar. NFG bedriver sin verksamhet ute på gator och torg. Verksamheten ska förebygga en negativ social utveckling bland ungdomar. NFG strävar efter att påverka ungdomars attityder och värderingar. Alla som är aktiva inom NFG måste genomgå en utbildning i juridik, sjukvård och värderingsövningar.

NFG finns i över 20 städer i Sverige och även i Norge och Finland. NFG-föreningarna är helt oberoende av varandra och har ingen riksorganisation eller gemensamma stadgar.

Inför undersökningen av ungdomarna i NFG Halmstad kontaktade jag fältarbetaren Monica Jakobsson för en bakgrundsintervju. Monica var en av de två fältarbetare som anställdes i fältprojektet Fyren med anledning av att det en längre tid varit problem med ett stort gäng kriminella ungdomar. Dessa två fältarbetare hade en viktig roll i att lotsa och stödja de killar som senare startade föreningen NFG. Vid tidpunkten för min intervju hade den andra fältsekreteraren slutat och Monica var ensam. Monica blev mycket intresserad och var övertygad om att NFG-killarna skulle ställa upp i undersökningen – de behöver uppmärksamheten. Mitt syfte med denna intervju var att skaffa material och historik som underlag för vidare frågeställningar till intervjun med NFG-medlemmarna.

1.1.1. Intervju med fältsekreterare Monica Jakobsson

NFG i Halmstad – hur började det?

- Vilka ungdomar var aktuella?

Monica:

Vi var två socialarbetare som ingick i ett 8-månaders fältprojekt (Fyren) som hade till uppgift att tillsammans med polisen kartlägga ett ungdomsgäng, som bestod av ett 50-tal ungdomar. När kartläggningen var klar gjorde vi hembesök hos alla killarna, och... de flesta föräldrarna plockade hem sina ungar eller fick nå slags kontroll över vad de gjorde när de väl fick veta. Kvar blev det 10 killar, som blev rätt sura på oss och tyckte att vi ställde till det för dem. De hade ju inga beundrare längre.

Och, de här 10 killarna, ... när vi fick en relation med dem och började ägna dem lite intresse så säger de "vad ska vi göra istället om inte vi kan hålla på med kriminalitet, har ni något förslag?" Och då började vi se oss omkring för att se vad de har gjort för sådana här ungar innan.

Vi kom snabbt på att polisen ska vara med i det här, så tillsammans med polisen åkte vi upp till Stockholm och träffade NFG och andra som hade jobbat med killgrupper. Vi kom tillbaka och startade upp en killgrupp, och då jobbade vi mycket på det här med "manliga goda förebilder". Polis, Livräddare, Militär och Brandmän var de goda förebilderna och Fyren stod för processen och sammanhålningen i gruppen. Bara att samla dem var ju ett jobb utan dess like. Det är ju inte såna här killar som man säger "kom klockan fem", för att händer det något kvart i fem som är viktigare så gör de ju det. Alltså ingen som ställde några krav på dem. De hade inte klockor, de hade ingen koll på tillvaron, de skolkade, de var mycket impulsiva.

En viktig sak som vi lärde oss i Stockholm, som var en ledtråd tycker jag, det var att: Jobba med dem, inte emot dem. För många sa att "inte ska ni bilda en grupp av de här, de

kommer bara att bli starkare. Ni kommer att stärka deras negativa beteende” - medan vi tänkte så här att vi tar tillvara deras beteende och försöker göra något positivt av det istället. Försöka vända dem.

När vi hade bestämt oss för hur vi ville jobba gick vi ut och frågade samarbetsparterna, och de var jättepigga pådetta. Sen pratade vi med killarna en och en och sa att ”vi tänker bilda en grupp med er. Och går du med pådet här såkommer du att få en massa förmåner som inte andra ungdomar kommer att få Du kommer att få göra bra och roliga saker, spännande saker, men som är helt lagliga och som är helt okej. Det vi kräver av dej är att du skriver ett kontrakt med oss: ingen kriminalitet, inga droger under den här tiden. Och är det så att du bryter mot det så kommer vi att tvingas utesluta dig ur gruppen, men du kommer också att ha en möjlighet till att komma tillbaka, beroende på vad du har gjort.”

Vi startade med en kick-off helg, tillsammans med militären. Alla samarbetspartners var med men militären stod för aktiviteterna. Och den dan vi skulle åka... det var ju så att man visste aldrig om de skulle komma eller inte...det var fruktansvärt nervöst. Men vi sa så här att, vi åker hem till han som är ledare i gänget. Får vi med honom så kommer de andra. För det var väldigt viktigt att få med honom först.

Och, jag ringer på och han öppnar dörren. Såsa jag -ska vi sticka nu då?. Nej jag ska nog inte med, säger han. Men det är klart du ska med, ja så fick jag då peppa honom i alla roliga saker de skulle få göra och så Och sen... Alltså han visste inte vad det här skulle leda till... hans prestige och hela allt det då Han gjorde nå val där, kände jag. Alltså hängde han på här nu så förstod han att... det var inte så lätt att kliva av då.. är det lönt för mig att investera i det här?

Och sen så gick han och packade en väska, och sen ringde han. De blev 9 till slut, det var 4 av 9 som packade. Fyra stycken som hade packat, resten hade inte packat, för de vågade inte... De här killarna var ju inte gamla, de gick på högskolan.

Av alla killarna i killgruppen var det sedan två som blev intresserade av att fortsätta med NFG.

- Vilken position och makt hade de?

Monica:

Idén med NFG bygger på att de som är med i NFG själva hittar medlemmarna. Det är en förening där de vuxna står bakom men de ska själva välja medlemmar, för att det ska bli rätt folk. En förutsättning för att NFG ska fungera är att medlemmarna har haft en negativ maktposition ute på stan. Så att när de killarna vänder och gör nå positivt blir de inte hånade, för de lever på sin gamla pondus. Och då blir de också i och med att de har vänt, de här goda förebilderna.

XX var klar ledarfigur. Efter killgruppen gjorde han och en kille till ytterligare ett val att gå vidare med NFG. Sedan valde de ut vilka andra som skulle vara med. Det blev totalt 5 som skulle börja NFG. De nya killarna hade också framträdande positioner. Och de fick gå en utbildning, där de får lära sig sjukvård, juridik och värderingsövningar.

Idag (febr. 2001, förf. anm.) är NFG 7 stycken. Det är Xx som är med. Han är rätt där och han är ordförande. För just nu kan jag se att NFG har några killar inne som är för snälla. Det är inga mesar så men de spelar i en division för lågt för att få mandat på stan.

Det gör att de här killarna då när de går på stan så behöver de kaxa sig för att de tror att de får mandat, de sätter upp attityder, de pratar mycket om att jackor är viktigt, det yttre är viktigt.

Adam kan ju gå in och jobba utan att ha jackan på sig. Han vet vad han ska göra när det blir bråk på stan, han vet när det börjar hetta till, han klarar det utan jacka. Det är skillnaden. Och likadant Dimitri t.ex.

- Vad har de uppnått med sina nya positioner?

Monica:

Jag tror att NFG som sådant är en bra grej. Och killarna behöver verkligen uppmärksamheten.

Jag tror det är viktigt att de negativa krafterna går att göra positiva. Och när det gör det, det är också det som är kicken för dem. Och det kan de oftast prata om sen efteråt, var och när det hände, och vilka situation det var; - då märkte jag att Ojdå! Jag slog inte, jag gjorde någonting annat istället, och det fick en annan effekt! Men det blir alltså ännu häftigare då att bara kunna ställa sig, att bara "det räckte att jag gick fram och titta på dem så slutade de".

Det som har varit svårast att hantera har varit den laglydiga omgivningens motstånd och reaktioner. Vissa poliser har alltför många otrevliga händelser kvar i minnet och har därför svårt att acceptera ett samarbete med vissa NFG-killar. Gammalt groll ligger kvar och det tar tid att förändra detta. NFG-killen måste stå kvar och bevisa att han faktiskt har slutat vara kriminell. Att samarbeta med polisen är en förutsättning för NFG:s existens.

Intervjun pekar på att NFG fungerar för att de vänder en negativ maktposition till något positivt. De blir därför inte hånade, utan kan leva på sin gamla pondus. De blir paradoxalt nog till goda förebilder. Genom att de deltog i fältarbetarnas projekt med polis och brandkår fick de ett alternativ som var bättre än vad de hade innan.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är dels att belysa hur ungdomarna i NFG i Halmstad beskriver vad de får ut av medlemskapet, dels att förklara vad som motiverat dem att välja en livsstil mot våld och kriminalitet.

I analysen av intervjun med Monica Jakobsson har jag plockat ut ett antal nyckelbegrepp: Relationer, Goda förebilder, Social träning, Uppmärksamhet, Makt, Yttre hinder och NFG-

processen. Dessa utgör underlag för mina fortsatta frågeställningar till NFG-killarna. Frågeställningarna har i intervjuguiden (Bilaga 1) kompletterats med ett antal förtydligande frågor.

- Hur kom du i kontakt med NFG?
- Får vem som helst vara med i NFG?
- Hur har ditt liv påverkats av NFG?
- Tror du att du kommer att ha nytta av din NFG-insats i framtiden?

2. Metod och urval

Min metodmässiga utgångspunkt har varit att göra kvalitativa intervjuer med ungdomar som är eller har varit aktiva i NFG i Halmstad. Kriterierna för urval är att ungdomarna antingen skulle varit aktiva när jag gjorde min praktiktermin 1998, då NFG startade, eller att de är aktiva nu (2001) och framåt. Detta innebär att de ungdomar som varit aktiva i NFG, men slutat, under perioden 1999-2000 inte är med i mitt urval. Orsaken till denna begränsning i urval är att jag velat ha en personlig anknytning till dem, vilket jag inte hade möjlighet att ha under min studietid.

Metoden är vald utifrån det ringa antalet medlemmar i NFG i Halmstad. Jag har använt en intervjuguide (Bilaga 1). För att inte styra svaren har jag gjort öppna formuleringar, vilket innebär att själva nyckelbegreppen, som framkom ur intervjun med Monica Jakobsson, inte framgår i frågeformuleringarna. Det är ju inte säkert att den unges perspektiv stämmer med Monica Jakobssons. I några intervjuer har följdfrågor tillkommit, i något fall har alla frågor inte behövt ställas. Ungefär hälften av medlemmarna har jag träffat personligen, hälften har jag gjort telefonintervju med. Jag har grundat undersökningen enbart på primärdata, dvs. intervjuerna, vilket innebär att jag har valt den unges perspektiv. Vad gäller sekundärdata har jag sökt i Luvit och Libris databaser men inte funnit några andra undersökningar eller litteratur gällande NFG. Jag har även sökt under sökord såsom Brottsförebyggande arbete, Ungdomsbrottslighet och liknande, utan resultat.

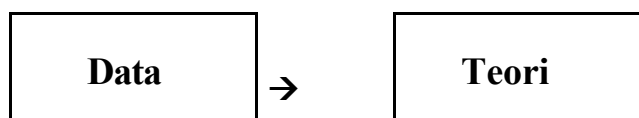
I samband med att jag skulle börja arbeta med empiriinsamlingen slutade Monica Jakobsson som fältsekreterare i Halmstad. Jag tog då hjälp av den nya fältsekreteraren för att komma i kontakt med NFG. Hon informerade dem genom deras ordförande att de skulle bli kontaktade för intervju. Min strategi var sedan att intervjua NFG-medlemmarna hierarkiskt och att göra det på deras hemmaplan. Därför började jag med att kontakta NFG:s ordförande och stämde träff med honom i NFG:s lokal. Jag var även noga med att ha med mig kaffebröd och coca-cola till varje intervju. Efter intervjun med ordföranden gav han mig namn och telefonnummer till övriga fyra aktiva inom NFG, av vilka jag därefter träffade tre stycken för intervju i NFGs: lokal. Den fjärde fick jag inte tag på. Jag ville också ha kontakt med någon av de två som startat NFG. Efter en del sökande fick jag tag på den ene, som jag intervjuade per telefon.

Inledningsvis kunde jag alltså bara genomföra fem intervjuer, och jag hade tänkt ha åtta. Jag fick samtidigt information om att nya NFG-are skulle utbildas under hösten 2001. Jag bestämde mig för att vänta in dem. När dessa var utbildade hade jag totalt nio namn. De åtta som jag först kom i kontakt med ingår i undersökningen. Detta innebär att det inte blev något bortfall, och att det ger undersökningen större validitet och reliabilitet än om jag hade nöjt mig med färre intervju-personer.

Undersökningen är deskriptiv, dvs. det är ungdomarnas beskrivning av hur de resonerat som ligger till grund för resultatet. Denna inriktning grundar sig på att jag vill ta reda på vilka socialisationsagenter ungdomarna påverkas av. Jag har använt Grounded Theory som metod för min kvalitativa analys av materialet (Svensson/Starrin, 2000).

2.1 Grounded Theory

År 1967 publicerade Berney Glaser och Anselm Strauss en gemensam bok ”The Discovery of Grounded Theory” (Svensson/Starrin, sid. 107): Grounded theory (GT) är en analysmodell som handlar om att arbeta från data till teori (figur 1):

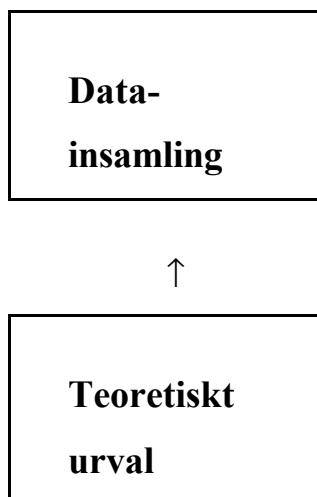

Figur 1. Relationen Data – Teori i Grounded Theory.

GT anvisar ett arbetssätt som kan betecknas som datastyrt. Datastyrningen innebär att det är data som styr utvecklingen av teori. Denna utveckling av teori från data sker via kodning.

Konkret innebär detta att man i sitt forskningsarbete *inte* utgår från en *bestämd* teori som sedan styr datainsamlingen. I stället är det viktigt att börja undersökningen med så *få* förutfattade meningar som möjligt om det område man är intresserad av att studera. Forskningsfrågorna ska vara formulerade så öppna som möjligt.

Vidare förespråkar Glaser och Strauss att datainsamlingen ska styras och vägledas av det teoretiska urvalet, dvs. de teoretiska ledtrådar eller idéer som forskaren får när denne granskar och kodar sina data (figur 2). Samtidigt som teorin ska vara datastyrd så är datainsamlingen styrd av idéer.

Figur 2. Det teoretiska urvalet styr datainsamlingen.

Kännetecknande för GT är också att *datainsamling* och *kodning* sker parallellt. Kodningsarbetet ger upphov till idéer om hur saker och ting kan förhålla sig. När man börjar med att koda sin data är kodningen mycket öppen. I GT understryks att denna procedur ska vara komparativ. Då jag valt en homogen grupp och använt samma intervjuguide till samtliga intervjuade NFG-medlemmar, om än med något varierande tilläggsfrågor i vissa fall, valde jag att koda efter huvudfrågeställningarna. Våldigt snabbt framkom en komparativ skillnad i materialet. Skillnaden bestod i att tre av de intervjuade NFG-medlemmarna uppgav att de hade en *dokumenterad* kriminell bakgrund, medan fem av dem uppgav att de *inte* hade detta. Representativiteten i denna skillnad kan diskuteras. Eftersom NFG ständigt förnyas – nya medlemmar kommer till, gamla går ifrån – blir kvoten med kriminell / utan kriminell bakgrund också ständigt skiftande. Men frånsatt kvoteringen har skillnaden validitet. Denna skillnad, som jag valde att använda som huvudvariabel, var särskiljande i svaren.

Därmed övergick den öppna kodningen till selektiv kodning. Svaren banade vägen till de teorier som sedan blev min empiriska vägvisare. Teorierna jag har valt behandlar främst avvikande beteende, men jag har också valt en organisationsteori som komplement. Den sistnämnda teorin föranledde behov för ytterligare datainsamling. Denna bestod av en intervju med en person ur Socialförvaltningens organisatoriska nivå, nämligen Barn- och Ungdomsavdelningens chef Lars-Anders Olsson. Han var en av de ansvariga som var med i diskussionerna som lade grunden till samhällets satsning på NFG.

Denna undersökning har således vuxit fram

- a) genom min förståelse från praktikterminen,
- b) genom intervju med Monica Jacobsson,
- c) som kodats och blivit underlag till intervjuguide,
- d) intervjuer med NFG-ungdomarna,
- e) som kodats efter det mönster jag funnit,
- f) och därefter kompletterats med teorier,
- g) som föranlett behov av ytterligare underlag i form av en intervju med avd.chef. Lars-Anders Olsson,
- h) inför den teoretiska analysen av undersökningen.

2.2 Etiska överväganden

Ett etiskt problem med att intervjua NFG-medlemmarna i Halmstad är att de inte är så många - den aktiva gruppen består av högst ett 10-tal ungdomar. Det skulle alltså inte vara särskilt svårt att identifiera vilka ungdomar som avses, även om jag ger dem nya namn i uppsatsen. Å andra sidan har NFG redan varit föremål för reportage i lokaltidningen ett par gånger. Jag tror därför inte att risken är stor att ungdomarna "utsätts för psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning" (Eliasson 1995) p.g.a. min undersökning. Det har dock varit viktigt för mig att skydda ungdomarnas identitet. Därför har jag utöver namnbyte även mixat citaten inom respektive grupp (ickekriminella / kriminella) så att ingen ska kunna att identifieras utifrån citaten.

Vad avser förväntat kunskapsstillskott hoppas jag att undersökningen kommer att visa att både samhället och individen vinner på NFG-satsningen. I så fall får ungdomarna goodwill av att de blir till goda förebilder för andra ungdomar. Dessutom kan resultatet ligga till grund för fortsatt satsning på förebyggande arbete i Halmstads kommun. Det finns teorier som pekar på att denna typ av "omvändelse" är till gagn både för samhälle och individ.

Jag har valt att noggrant informera NFG-medlemmarna vad ändamålet med uppsatsen är, dvs. att den ingår i min utbildning och att jag utöver distribution inom kursen också kommer att redovisa den på socialförvaltningen. Givetvis får de också varsitt eget ex. Ungdomarna var enhälligt positiva till detta.

2.3 Fortsatt framställning

Kapitel 3. Teoretiska ramar.

Jag har funnit det relevant att använda forskning om avvikande beteende som grund för min teoretiska ram, eftersom jag uteslutande använder ungdomar som i olika

grad befunnit sig i riskzon för kriminalitet. För att förstå samhällets engagemang har jag använt en teori om sociala förändringsprocesser.

Kapitel 4. Redovisning av intervjuerna.

Redovisningen är indelad efter de fyra huvudgruppen av frågor som jag haft som utgångsläge i intervjuguiden. Svaren är uppdelade i två kategorier: Kriminellt belastade ungdomar resp. Icke kriminellt belastade ungdomar. Efter varje huvudgrupp kommenterar jag olikheterna i svaren utifrån dessa två kategorier.

Kapitel 5. Kompletterande intervju med avdelningschef Lars-Anders Olsson, för att ge ett organisationsperspektiv på NFG-företeelsen.

Kapitel 6. Analys.

Kapitel 7. Slutdiskussion.

3. Teoretiska ramar

Min undersökning handlar om vilka mekanismer som fick ungdomarna att ändra stigmat och ställa upp som minisocialarbetare, från att *utöva* kriminalitet till att verka *mot* kriminalitet. Personliga “vinster”, egen mognad, att “bli” någon, synas i viktiga sammanhang...?

Jag har funnit det relevant att använda forskning om avvikande beteende som grund för min teoretiska ram, eftersom jag uteslutande använder ungdomar som i olika grad befunnit sig i riskzon för kriminalitet. En del ungdomar har erfarenhet av rättsliga påföljder, andra har stoppat utvecklingen innan det gått för långt. För att förklara individens och samhällets samspel har jag kompletterat med en teori om sociala förändringsprocesser.

3.1 Symbolisk interaktionism - forskning om avvikande beteende

I symbolisk interaktionism har länge forskats om s.k. avvikande beteende. Avvikaren genomgår en karriär som slutar i egen och andras uppfattning om permanent avvikelse. Att vara en avvikare handlar också om identitet - att individen successivt lär sig att uppfatta sig själv som en avvik-

ande person. Många avvikare har dock en positiv uppfattning av sin avvikelse. De har skapat en god identitet i den grupp där avvikelsen inte har en negativ klang. När de vänder en negativ maktposition till något positivt blir de därför inte hånade, utan kan leva på sin gamla pondus. De blir paradoxalt nog till goda förebilder, vilket används som en av byggstenarna i NFG-processen.

Ohlsson/Swärd (sid. 123) skriver att avvikande beteende medför en rad negativa konsekvenser för samhället eftersom sociala problem innebär stora kostnader. De skapar också avvikande och kriminella kulturer. Konsekvenserna är dock inte bara negativa då de hjälper medborgarna att avgöra vilka beteenden som är accepterade och vilka som bestraffas. Mot avvikelsen blir normaliteten tydlig. Enligt Ohlsson&/Swärd förebyggs avvikande beteende bäst genom att förstärka individens kontakt med legitima beteendemönster. Individen måste dessutom erbjudas legitima möjligheter att nå de uppställda gemensamma målen i samhället. När individens legitima möjligheter förstärks kommer de sociala problemen att minska. Detta är en synpunkt som jag kommer att använda för att ge förklaringsvärde till varför NFG är värt att satsa på och som passar bra till min empiri.

3.1.1 Teorier om social kontroll

Ur socialisationsteori och symbolisk interaktionism har också teorier om social kontroll vuxit fram (Ohlsson/Swärd sid. 128-131). Ohlsson/Swärd skriver med hänvisning till några av kriminologins klassiker, Hirschi (1969) och Reckless (1967), att kontrollteorin bl.a. bygger på Durkheims teori om att social integration och starka band med samhället får individen att följa samhällets normer. Teorin vilar på föreställningen att det finns gemensamma värden, normer och föreställningar i samhället. Förespråkarna angriper avvikelse genom att vända på begreppen och inte fråga varför individer bryter mot normer, utan varför inte fler gör det. Avvikelse är således en konsekvens av bristande social kontroll.

Ohlsson/Swärd frågar vidare: Vad är det som gör att vårt egenintresse inte alltid kommer före samhällets intresse? Teorins förespråkare talar om två slags kontroll; inre och yttre. Inre kontroll refererar till de normer och värderingar som individen internaliserat. Den inre kontrollen fungerar därför att individer upplever tillfredsställelse och harmoni när de betar sig enligt den internaliserade normen. Skuld, självförakt och bristande självförtroende blir följderna om man bryter mot

denna norm. Utifrån detta perspektiv är avvikelser ett resultat av bristande personlig moral. Den yttre sociala kontrollen refererar till närvaron av sociala belöningar vid normalt beteende, eller frånvaron av dem vid avvikande beteende.

Eftersom teorin om social kontroll bygger på vilka band individen har till samhället blir familjen central som hinder för eller orsak till avvikelser, skriver Ohlsson/Swärd. Travis Hirschi har utvecklat en teori om sociala band som innehåller fyra element.

Samhörighet, anknytning (attachment) – till andra starka konventionella och betydelsefulla individer som beter sig konformt, speciellt föräldrar och kamrater i och utanför skolan. Starka band till skötsamma föräldrar och kamrater som inte begår brott förhindrar individen att begå brott.

Förpliktelse (commitment) – inte bara till andra utan också till konventionella värden. De investeringar som gjorts i utbildning, arbete och ägodelar hindrar individen att begå brott.

Involvering (involvement) – att man inte är inblandad i kriminella handlingar utan engagerad i konventionella aktiviteter. Den tid den unge spenderar på sådana aktiviteter är också avgörande.

Trosföreställningar, värderingar (belief) – i vilken omfattning individen internaliserar konventionella värderingar. Kriminalitet förekommer på grund av att det inte framgår klart och tydligt för alla vad som är förbjudet.

Kontrollteorin utgår från att de som saknar inre och yttre kontroll av sitt beteende, speciellt ungdomar som inte utvecklat metoder för kontroll av sig själv i förhållande till andra och i förhållande till samhället, löper stor risk att bli kriminella. Kontrollteorin säger att avvikande beteende kan förebyggas av de institutioner som har störst möjlighet till kontroll och inflytande på ungdomarnas socialisation. Teorin om social kontroll har relevans till min empiri på så sätt att det kan ge en förklaring till ungdomarnas möjlighet att internalisera samhällets normer på nytt.

3.1.2 Teorier om avskräckning

Olsson/Swärd skriver att teorier om avskräckning (*deterrence*) är en form av social kontrollteori som utgår från att individen är motiverad att bryta mot normer och att hon i samband med de handlingar hon företar sig för en vinst- och förlustkalkyl. Brottet eller avvikelsern föregås av ett ekonomiskt övervägande och verkställs om det ger vinst för utövaren. Risken för att bli upptäckt och straffad vägs t.ex. mot fördelarna av att begå brottet, ekonomisk vinst, självtillfredsställelse osv. När de förväntade vinsterna överstiger kostnaderna är individen motiverad att begå brott. Antagandet utgår från att det finns en rationell och förnuftig *economic man* inom oss.

3.2 Goffmans stigmatiseringsteori

I en rapport skriven av Lilli Zeuner "Normer i skred – Ungdomskriminalitetens sociale og kulturelle aspekter" (1990) har jag också återfunnit teorier om stigmatisering och kriminalitet. Enligt Zeuner innebär inte stigmatisering nödvändigtvis att positionerna är låsta för all framtid. Det finns möjligheter för individen att försöka förbättra sin position. Därmed finner jag denna teori intressant för min undersökning.

3.2.1 Stigmatiseringsteori och kriminalitetsteorier

Även Zeuner använder Travis Hirschi som referent. Hon uppger att han skiljer mellan tre grundläggande synsätt i förhållande till förståelsen av kriminalitet. Det är motivationsteorier, kontrollteorier och kulturteorier. Av dessa har främst kulturteorin som vidareutvecklats, eftersom den visar att kriminaliteten är inlärd på samma sätt som annan form av uppförande, men där har utvecklats normer som står i motsats till samhällets generellt härskande normer. Zeuner säger med hänvisning till Sutherland (1939) och Cloward & Ohlin (1960) att kulturteorierna pekar på nödvändigheten att skilja mellan *tillfällig* och *systematisk* kriminalitet.

Zeuner skriver vidare att fritidsaktiviteter är en central komponent i unga förövares sociala liv. Enligt Zeuner har fritids- och kamrataspekterna alltid varit centrala i kriminalitetsforskningen. Det handlar om att passa in, bli accepterad och bekräftad – att skaffa sig prestige. Zeuner frågar sig om den systematiska kriminaliteten utvecklas som ett försök att skaffa lite prestige som mot-

vikt till de stigmatiserande upplevelserna som den unge tidigare upplevt i socialiseringsprocesserna inom familjen och i skolan.

Zeuners intervjuer visar att flera unga med tillfällig kriminalitet bakom sig hämtar prestige i sportens värld. Det är ingen tvekan om att det organiserade föreningslivet innanför sportvärlden ger möjlighet till symboler med hög prestige samtidigt som det ger den unge säkra bevis att i detta sammanhang vara en värdefull person. När ett starkt engagemang i sportlivet ger möjlighet till många prestigesymboler, ser det ut som att brottsligheten mister sin lockelse, skriver Zeuner. Sport av olika slag tar stor del av fritiden och förhindrar den unge att vara tillsammans med kriminella kamrater. Även körkort har stor betydelse, liksom flickvän, utbildning och arbete. Dessa ungdomar uppfattar inte kriminella handlingar som en väg till prestige och acceptans bland kamraterna. Tvärtom lägger de lite avstånd till lagöverträdelserna, även om kamraterna omkring dem fortfarande kan dra lite i dem.

De unga med tillfällig kriminalitet bakom sig söker ganska klart prestigesymboler på laglig väg. Fritidslivet och privatlivet ger dem genomgående ganska goda möjligheter att tillägna sig prestigesymboler. De unga med systematisk kriminalitet finner inte dessa vägar. För dem är lagöverträdelserna den enda vägen till prestigesymboler. Press från kompisarna kan också vara ganska massivt. Om man en gång har kommit in i ett kriminellt gäng, kan det vara svårt att komma loss. Konsekvensen av att dra sig ut blir att man tappar det som var själva målet med kriminaliteten, nämligen rätten till att vara med i kompiskretsen. Om man inte lyckas finna andra vänner kan resultatet bli ensamhet.

3.3 Sociala förändringsprocesser

Vad har då samhället att vinna på att satsa på att omvända kriminella ungdomar? I Jan Magnussons doktorsavhandling "Nya organisationer och resursmobilisering" (2002) har jag hämtat Resursmobiliseringsteorin, som kan förklara interaktionen och vinsterna som kan uppkomma mellan samhället och individen.

3.3.1 Resursmobiliseringsteorin

Enligt Magnusson karaktäriseras den korporativ strukturen av speciella relationer mellan stat, organisationer och politikens indelning i mer eller mindre *stängda organisationsfält*. (Här tolkar jag korporativ organisation som ett samarbete mellan socialnämnd, polis och f.d. kriminella ungdomar, i syfte att bedriva förebyggande fältarbete.) Den nybildade organisationen behöver resurser som finns kring dessa fält och är av två typer: dels *autonoma* fysiska resurser (t.ex. pengar), dels *relationella* dvs. de är beroende av relationer till andra. Resursmobiliseringen beror också på vilket motstånd organisationen stöter på när den gör anspråk på att agera i fältet. En organisation som varken ser ut, arbetar eller talar som de andra bemöts med motstånd om den försöker att ta en plats i fältet. Graden av motstånd mot nya organisationen hänger ihop med graden av brott mot fältets konventioner. Organisationsformer och ideologiska utgångspunkter som undergräver och utmanar fältets konventioner upplevs som provocerande. Man får se det som en social process som handlar om någon form av anpassning.

Ett av kännetecknen för det korporativa samarbetet är att det leds av en statlig myndighet som samtidigt kontrollerar större delen av fältets resurser. Organisationerna får tillgång till fältet och dess resurser först sedan de bevisat sin lojalitet och gått med på att verka i den statliga politikens riktning, åtminstone i de verksamheter som är bidragsfinansierade. Magnusson skriver att det har varit mycket svårt för nya organisationer att komma någonstans utan tillgång till de resurser som kanaliserats via fälten. Å andra sidan innebär tillträdet till fälten att organisationen därefter fått en relativt tryggad existens.

4. Redovisning av intervjuerna

Intervjufrågorna till NFG-medlemmarna (Bilaga 1) är grundade på den intervju jag hade inledningsvis med fältarbetaren Monica Jakobsson. Här nedan redovisar jag intervjusvaren från åtta medlemmar ur NFG i Halmstad.

Det har framkommit en skillnad i svaren mellan ungdomar som har dokumenterat kriminell bakgrund (= är straffade) resp. de som inte har dokumenterad kriminell bakgrund (= är ostraffade).

Jag har därför delat upp svaren i två kategorier. De som har dokumenterat kriminell bakgrund är Dimitri, Hasse och Edward. Deras svar redovisas följaktligen under kategorin "Svar från NFG-are *med* kriminell bakgrund". De övriga har enligt egen utsago varit lite "stökiga" innan, men är inte kriminellt belastade. Deras svar redovisas under kategorin "Svar från NFG-are *utan* kriminell bakgrund". Under varje avdelnings rubrik återger jag information ur intervjun med Monica Jakobsson. Därefter utgörs rubrikerna av mina frågeställningar, under vilka jag även redovisar intervjufrågorna. För att göra redovisningen av ungdomarnas svar lättbegriplig har jag ibland vävt in mina intervjufrågor i svaren.

4.1 Goda förebilder

Ur den inledande intervjun med Monica Jakobsson framkom att NFG i Stockholm framhållit vikten att ta tillvara ungdomarnas beteende och försöka göra något positivt av det 'jobba *med* dem, inte *emot* dem.' De två killar som startade NFG i Halmstad blev utvalda av killar från den "ursprungliga" killgruppen. "*Idén med NFG bygger på att de som är med i NFG själva hittar medlemmarna, för att det ska bli rätt folk.*" Dessa två killar hade tidigare varit ledarfigurer, eller hade framträdande positioner i de kriminella kretsarna. "*När de vänder detta till något positivt blir de inte hånade utan lever på sin gamla pondus. De blir goda förebilder.*"

4.1.1 Hur kom du i kontakt med NFG?

- Vad kände du till? Vem berättade? Kände du någon som var med? Är det viktigt att känna någon i gruppen innan? Påverkade det ditt val?
- Tog du själv kontakt med NFG eller var det NFG som letade upp dig? Hade du sällskap av någon kompis i kontakten med NFG?

Svar från NFG-are *med* kriminell bakgrund:

Dimitri;

Jimmy kontaktade mej. Han tyckte väl jag var lämplig - har aldrig funderat på varför. Jag visste att dom nattvandrade, brukade gå på stan å stoppa bråk, lappa ihop folk å sånt. Jimmy och Adam frågade om man var pigg på att nattvandra å berättade att man fick utbildning i sjukvård å sånt. Jag tyckte det verkade intressant med utbildning å så Dom ställde en del enkla frågor som jag fick svara på Jag kände Jimmy lite innan, men det spelade ingen roll. Jag hade gått med i alla fall.

NFG letade upp mej. Jag var själv, men sen var jag med en kompis som också skulle vara med.

Hasse;

Jag kom i kontakt med NFG genom Dimitri. Jag visste knappt nånting förutom att dom gick på stan. Dimitri berättade, det var bara han jag kände. Man får bättre kontakt om man känner nån innan, man hade inte gått fram och tagit kontakt annars.

Jag frågade själv om jag fick vara med. Jag fixade det själv, men när jag kom hit så såg jag att Bosse var här, men då spelade det ingen roll längre, jag hade redan bestämt mej för att gå med.

Adam;

Dom (NFG) kom från Stockholm. Vi (Hassan, David, Jimmy och jag) samlades på McDonald's med NFG från Stockholm och en polis. Jag visste ingenting om NFG innan. David och dom berättade. Dom hade varit på ett sånt där läger...

Jag kände David och Hassan innan, men dom var aldrig med i NFG sen. David flyttade och Hassan ... gav upp... Jag tycker det är viktigt att känna någon innan. Jag hade inte gått med annars.

Det var NFG som letade upp mej. Jag hade sällskap med Jimmy när jag gick med.

Kommentar:

Intervjuerna visa att två av tre med kriminell bakgrund hade valt att gå med i NFG oavsett om de hade någon kompis med sig eller inte. Två av dessa tre blev också tillfrågade av NFG om de ville vara med, sannolikt för att de hade "rätt" bakgrund.

Svar från NFG-are utan kriminell bakgrund:

Bosse;

Jag kom i kontakt genom Dimitri å dom... en kompis. Jag visste att det var en bra grej... man såg ju dom på stan... Sen blev det att Dimitri... eller, jag frågade Dimitri när nästa kull skulle börja...

Jag kände ju dom flesta som var med... Det är bra att känna nå, det måste ju vara en gemenskap från början tycker jag. Det är roligare om man är liksom... tänker likadant så är det lättare att arbeta ihop. Som jag och Hasse, vi arbetar jättebra ihop.

Det var jag som kontaktade NFG. Vi hade ju sån intervju då jag kände ju nästan alla då Men... alla kom ju inte med. Alla ville ju inte och vissa hoppade av, dom tyckte det var jobbigt.

Greger;

Jag kom i kontakt med NFG genom Dimitri. Jag var lite med han på fritiden. Han snacka om att han skulle ragga upp nya medlemmar om jag skulle vara med... han sa att det var, så blev man lite intresserad, hängde bara med på det åsådär...

Min pappa nattvandrar. Han är med i nå inom kultur och fritidsnämnden, så hängde jag med honom nå gång, sen hade jag sett dom innan, NFG. Då var det några andra som var med... Jag kände väl dom andra halvt som halvt. Det var väl inte bästa vännerna... jag kände ju inte dom så... vi kanske hälsade på varandra.

Jag tycker väl det är viktigt att känna nå innan, det blir lite vänskap. Jag hade inte gått med annars.

Det var jag som sökte till NFG. Jag gick dit med Ivan, en kompis.

Edward;

Jag kom i kontakt genom Hasse. Och Dimitri kände jag... och Bosse... Jag visste att dom var ute och gick åsådär... så blev jag intresserad. Hasse berättade om NFG. Jag kände Ivan och Greger också hyfsat. Det kan ju vara ett litet plus i kanten, än om man inte hade känt någon innan. Men man hade lärt känna dom ändå. Men jag visste redan att jag ville vara med. Det var nå som jag och en kompis pratade om. Vi har känt varandra i 10 år.

Jag pratade ju ofta med Hasse, han sa att det skulle börja en utbildning så jag tog kontakt.

Conny;

Jag kom i kontakt med NFG genom kompisar då jag visste inte mycket. Jag visste ju typ att dom var ute... förhindrade... såg till att det inte blev bråk åsådär det var typ det jag visste. Det var ju då Hasse, det var genom honom jag fick reda på. Det var typ ett år sedan, man hörde att han skulle ut åsådär... Jag tycker det är tryggare att känna nå innan. Man vågar fråga mer frågor åsådär... Det underlättade när jag skulle gå med.

Hasse sa att dom skulle rekrytera och frågade om jag och Edward skulle vara med. Så jag hade sällskap med Edward när jag gick med.

Freddy;

Jag kom i kontakt med NFG genom en kompis jag kände som gick där som tyckte det var kul åsådär så jag tänkte varför inte prova på. Jag gillar inte våld åsådär. Det var han Hasse som berättade. Jag kände Hasse, Dimitri, Edward...

Jag tycker faktiskt att det är viktigt att känna nå i gruppen innan, då kan man prata om allt möjligt. Känner man ingen vågar man inte säga ett ord. Men det påverkade inte valet.

Det var jag faktiskt som tog kontakt med NFG, så började det. Jag hade sällskap med Bosse.

Kommentar:

Här framgår att ingen av de icke-kriminella hade gått med i NFG om de inte hade haft någon kompis med sig eller om de inte hade känt någon innan. Samtliga har själva tagit kontakt med NFG efter att ha fått information om att rekrytering skulle ske.

4.2 Makt och respekt

Intervjun med Monica Jakobsson gör gällande att en förutsättning för att NFG ska fungera är att killarna har haft en negativ maktposition tidigare ute på stan. De lever på sin gamla pondus. ”Adam kan ju gåin och jobba utan att ha jackan påsig. Han vet vad han ska göra när det börjar hetta till, han klarar det utan jacka. Och likadant Dimitri, t.ex.” Har de inte tillräcklig pondus får de inte mandat på stan. ”Det gör att de här killarna då när de går påstan såbehöver de kaxa sig för att de tror att de får mandat, de sätter upp attityder, de pratar mycket om att jackor är viktigt, det yttre är viktigt...”

4.2.1 Får vem som helst vara med i NFG?

Vilken bakgrund/vilka kunskaper krävs? Varför platsar du i NFG?

Tillhörde du någon grupp/gäng innan NFG? Vilken position hade du?

Berätta vad ni gjorde. Gjorde kompisarna som du ville? Brukade de lyssna på dig eller lyssnade du mer på dem?

Vad tycker dina gamla kompisar om att du är med i NFG? Vill de också vara med? Får de vara med?

Svar från NFG-are med kriminell bakgrund:

Dimitri;

Vem som helst får inte vara med i NFG! Det behövs ingen speciell bakgrund eller kunskaper, men man ska inte vara feg. Man går efter hur dom tänker och hur dom svarar påfrågor. Dom som söker intervjus (Bilaga 2). Sen enas NFG om valet. Vi lägger lappar på skolan där eleverna uppehåller sej, hänger upp lappar på anslagstavlan så att dom syns. Dom som är intresserade ringer sedan upp NFG. NFG handplockar inga medlemmar.

Jag vet inte varför jag platsade, men jag var ganska strulig innan. Men jag tänker rätt. Det är bra att ha varit stökig innan, dåvet man vad det handlar om ute. Om man inte har varit ute kanske man blir rädd att gåi konflikt. Det är farligt när dom drar kniv, annars är det inte såfarligt. Jag hade inget direkt rykte... det var inte många som visste att jag slogs... men, dom visste det när jag var klar med dom.

Alla jag var med var stökiga, men vi var inget direkt gäng. Vi snodde bilar... inbrott... Ibland var vi påstan, gick påMcDonald's, kollade folk, gick pådisco... allt som ungdomar gör. Det var ett vanligt umgänge, man lyssnar på varandra. Jag upplevde inte att jag bestämde å andra, men dom kunde i alla fall inte bestämma över mej. Jag ställde själv villkoren om jag skulle slås eller inte. Ingen slog mej.

Mina kompisar... i början ... en del visste inte vad det var. Efter ett tag tyckte dom att det var bra.

Hasse;

Bakgrunden är väl inget speciellt men gärna nå som har varit ute och flängt. Ute på natten... Men man kan vara med i NFG utan kriminell bakgrund. Samtidigt, har man valt dom kretsarna såvet man hur folket påstan är, man vet hur dom tänker.... Jag platsar för att jag har rätt mentalitet.

Jag var inte i nå gäng, jag har kämpat för min egen skull. Det var misshandel, ibland nå litet inbrott... Om nå kompis behövde hjälp kunde han fråga såställde jag upp – kanske mot en limpa cigaretter eller så Jag löste konflikter med våd. Betalning kunde vara cigaretter eller pengar. Jag slogs inte å vem som helst, det måste vara en bra kompis. Jag är straffad, men jag har gjort rätt för mej och ändrat inriktning påmitt liv...

Vi var ju ett litet gäng på 10 pers eller nå sånt. Vi hängde ihop men det var inget bestämt. Det var ingen speciell som bestämde, det berodde på situationen... ibland bestämde jag, ibland någon annan.

Dom gamla kompisarna respekterar mej, men dom vill inte vara med i NFG. Dom får vara med om dom kan ta sej hit.

Adam;

I stort sett får vem som helst vara med, men man ska helst ha kriminell bakgrund. Jag hade rätt kunskap! Man var lite stökig innan. Man tjänar inte på det i längden. Om man vill ändra pådet var NFG ett utmärkt tillfälle. Man ville visa att man kunde vara påden andra sidan också

Jag tillhörde inget gäng. Jag var med kompisar men inga som ställde till, det var bara pojkstreck. Men när jag var 12-13 år tog jag avstånd från min familj och dåkom jag in i "fel" sällskap.... då var det både slås och dricka... det höll jag påmed tills jag var 17 ungefär... men jag har alltid skött skolan. Sen efter det såsökte jag in påbyggskolan.

Mina gamla kompisar tycker det är bra att jag är med i NFG. Dom respekterar mej för den jag är. Men dom vill inte vara med. De hade inte platsat heller. Dom är inte ärliga.

Kommentar:

Medlemmar med kriminell bakgrund framhåller att det är bra med kriminell bakgrund, för då vet man vad som gäller. De har kommit fram till att de i längden inte tjänar på att vara kriminella och att NFG utgör en möjlighet för dem att förändra sin situation, samtidigt som de kan dra fördelar av sina gamla kunskaper. De kriminella är inte beroende av att ha kompisarnas godkännande, de är mer individuella. De upplever att de får respekt oavsett vad de gör.

Svar från NFG-are utan kriminell bakgrund:

Bosse;

Får vem som helst vara med... Både ja och nej. För att... NFG är ju till för att ungdomarna ska tänka om eller så Men, det är klart... Alltså jag anser, det är min egen åsikt, att man förbättra nånting såska man göra det. Men, alltså vill man bara gåmed för att bära jackan, som, liksom då.. tycker jag inte att det är liksom...

Bakgrund. Det är liksom... jag tror det är om man snackar baksidan att man märker att det är bråk pågång. Det är kanske inte alla som gör det. Ser ögon... ja... Jag har själv... när man var yngre så.. var man lite stökig...jag hade lite problem med dyslexi... men jag har skött mina kort snyggt.

Nej, jag tycker inte att jag har tillhört nå gäng. Jag har ju varit ute med kompisar åså men inte för att bråka. Det är bara löjligt att gåut i gäng och bråka. Man får klara sig själv. Vi gjorde allt möjligt. Var påfritidsgård påkvällarna, sprängde sprängburkar efter graffitimålare åså..

Om kompisarna såg upp till mej? Det... alltså.. jag var nog sån att jag umgicks med jämlikhet åså Liksom det här "pussa fötter" "du är min herre" det är löjligt bara. Det ska vara jämlikhet.

Vissa kompisar som är förståndiga tycker NFG är en bra grej, vissa som inte är så förståndiga tycker det är löjligt. Många vill nog vara med. Man måste ju vara så.. man får inte hålla påmed kriminalitet sedan ett halvår tillbaka. Många vill nog gåmed fast dom vågar inte, för att... dom förlorar sin stolthet pånå sätt... påatt gå över påden lagliga sidan också..

Men i och för sej, får man inte ut såmycket såsett utav det. Man vinner mest själv pådet. Typ man gör en sak för sej själv. Hjälper nån kanske som farit illa ut, hjälper nån hem som är jättefull. Alltsåjag får inget materiellt värde. Jag får ut bara ... ett välbefinnande.

Såjag menar... polisen pratar inte med oss åsånt. Dom är för häftiga för det. Dom är bara nollor i våra ögon typ. Visst, vissa poliser, jag ska ju inte säga alla, vissa poliser är ju väldigt bra, men vissa är ju rötägg, dom liksom... det går bara inte... dom liksom nonchalerar oss totalt, dom kan inte säga hej ens en gång. Jag förstår inte vad dom ska göra liksom ute över huvud taget när dom går runt och kollar snett påfolk.

Greger;

Nej, vem som helst får inte vara med i NFG. Man har en liten sån intervju och frågar vad dom håller påmed och så Saddam hade nog inte fått vara med! Du behöver inte vara alltför smart, bara du... det beror påhur mycket du lär dej sen i den här kursen dom har. Sen ska du veta vad som är rätt och fel.

Varför jag platsar vet jag inte. Det var inte jag som valde ut mej själv. Jag har ingen kriminell bakgrund. Jag tyckte bara det var intressant.

Tillhörde nå gäng? Nej, inte gäng, men en del kompisar kanske. Om du vill kalla det gäng men vi typ sköt inte folk... Vi brukade hitta pågrejer, typ gåpåbio, träffas påställen lite grann. Inget bus. Fast vi försökte men vi var inte såbra. Typ kasta vattenballonger. Men inga kriminella grejer typ råna folk och använda droger.

Vi hade faktiskt inga positioner, det tror jag inte. Men, alla var jämställda. Det är bäst. Man gjorde som man själv ville.

Vad mina kompisar tycker? Jag vet faktiskt inte, dom tycker väl ingenting. Jag tror inte att dom vill vara med.

Edward;

Gränsen att vara med i NFG är väl 16 år. Är du över det så är det inga större krav, förutom att man ska klara utbildningen. Som jag har förstrått det är det ingen särskild bakgrund, och kunskaperna får man på utbildningen. Det kvittar om man har kriminell bakgrund.

Varför jag platsar? Jag tycker... det känner man på sej tror jag. Jag tycker det är skoj att vara ute och hålla koll på det hela. Såhar jag själv varit ute och slåts lite... såkänner man folket, vet vad det händer och så..

Jag tillhörde inget gäng. Man var kompisar. Man lyssnade på varandra. Man var ute på stan, såbörjade nå bråka, men det blev oftast inte nå av det. Dom visste vem man var... Det fanns en viss respekt. Kanske inte den respekt man önskar nu... Jag anser själv att jag är stark, även kompisarna anser det. Det är en bra egenskap när man är med i NFG. När man får påsig NFG-jackan såblir det respekt. Jag har aldrig varit med om bråk när vi har varit ute med NFG, däremot när vi inte har varit ute, dåhar det hänt jättemycket. Mina gamla kompisar är ju dom som är med i NFG.

Conny;

Ja, vem som helst får vara med. Det behövs inga förkunskaper som jag har förstått det. Man lär sej det mesta där som man ska kunna.

Jag platsar lika mycket som vem som helst. NFG har gott rykte. Om man är med får man automatiskt respekt.

Nej, jag tillhörde inget gäng innan. Mina gamla kompisar tycker det är helt okej att jag är med. Dom har inte sagt nå negativt om det. Nå vill säkert vara med, men dom pratar inte om det.

Freddy;

Ja, vem som helst får vara med, bara dom inte... några är kanske med bara för att komma in gratis och skita i om dom bråkar, folk. Det verkar som vad det är för människor. Vi brukar ta in dom som är värst också lugna ner dom. Det krävs nog ingen eller så.. hur ska jag säga... det är bättre att inte vara kriminell, då behöver man inte oroa sej. Annars kanske nå ska hämnas... Vi ska fåin en ny nu som har varit mycket kriminell...

Jag platsar för att jag brukar gåut påstan, det händer rätt mycket. Jag har fått gåemellan. Har du en grupp behöver du inte vara rädd att dom hoppar pådej, jag menar, man kommer där flera stycken med jackorna... En del kommer fram och frågar –Stoppa du vdd? –Ja. –Coolt!

Jag tillhörde inget gäng innan NFG. Mina gamla kompisar tycker att jag är tönt nu. Dom fattar ju inte hur det är, att man är ute i bråk och det kan bli allvarliga saker. Det är bättre att vara med och stoppa bråken. Mina gamla kompisar vill inte vara med, dom tycker det är fjantigt, det är bara mesigt att gådit. Jag försöker locka dit dom. Dom måste förstå vad det är, NFG, inte bara gåin på disco och sen gåut. Man måste kolla om nå bråkar.

Kommentar:

Av dessa svar framkommer att de som inte har kriminell bakgrund uppger att det är bättre att inte ha det. De menar att de får makt och respekt av att gå tillsammans i grupp med jackorna på. En del har haft lite stökig bakgrund, men inte i sådan omfattning att de skapat rädsla. Några uppger att de är starka, men behöver ändå gruppen och jackorna för att känna sig trygga. Att vara med i NFG ger automatiskt respekt – rätt sorts respekt.

4.3 Personliga vinster

Monica Jakobsson berättar i intervjun att killgruppen hade frågat ”vad ska vi göra istället om vi inte kan hålla på med kriminalitet, har ni något förslag?” Då föddes tanken på att skapa NFG i Halmstad och att jobba mycket med ”manliga goda förebilder” dvs. polis, livräddare, militär och brandmän. ”Och går du med på det här så kommer du att få en massa förmåner som inte andra ungdomar kommer att få. Du kommer att få göra bra och roliga saker, spännande saker, men som är helt lagliga och som är helt okej. Det vi kräver av dej är att du skriver ett kontrakt med oss; ingen kriminalitet, inga droger under den här tiden.”

Intervjun med Monica Jakobsson visar att det som varit svårast att hantera har varit den laglydiga omgivningens motstånd och reaktioner. ”Vissa poliser har alltför många otrevliga händelser kvar i minnet och har därför svårt att acceptera ett samarbete med vissa NFG-killar. NFG-killen måste stå kvar och bevisa att han faktiskt har slutat vara kriminell. Att samarbeta med polisen är en förutsättning för NFG:s existens.”

4.3.1 Hur har ditt liv påverkats av NFG?

Vad gjorde du innan? Vad har du valt bort? Vad får du istället?

Vilken position har du i NFG? Hur ser dina gamla kompisar på dig nu? Har de respekt för dig?

Hur är din inställning till myndigheter? Har din inställning förändrats? Hur fungerar dina kontakter med t.ex. polis och socialarbetare? Hur har kontakterna förändrats?

Svar från NFG-are med kriminell bakgrund:

Dimitri;

Mitt liv förändrades faktiskt rätt mycket. Jag var med i tre år utan att göra något olagligt. Man skrev kontrakt med NFG att man inte skulle begå brott. Innan gjorde jag inte så mycket... gick runt, var uppe på nätterna. Hade inget att göra. Hittade på bus...

Med NFG valde jag bort all kriminalitet. Man fick tänka framåt på framtiden. Man märker efter ett tag att det var nyttigt. Jag har förändrats mycket.

Mina gamla kompisar tycker det är kul att det har fixat sig för mig och så va. Dom respekterar mej för den jag är. Jag har alltid varit trygg.

Sociala myndigheter kan vara lite för... dom lägger in sin näsa i folks liv för mycket. Det tycker jag. Dom ger ju inte folk en chans riktigt. Dom ordnar inte jobb, bara frågar en massa. Det hjälper ju inte.

Jag tycker mer om poliserna nu än jag gjorde innan. Nu förstår jag dom bättre... efter att ha snackat med nån polis... t.ex. efter att ha tagit hand om tio stökiga personer är han inte lika trevlig mot den tionde som mot den förste. Det är samma med oss NFG-are, stoppar man tre-fyra bråk tar man i mer på det femte.

Det är många poliser på stationen som tycker att man är bombad. Det hjälper inte vad man gör. Folk glömmet aldrig, i alla fall inte poliser. Nya får höra från dom andra, så är det ju. Dom glömmet aldrig.

Hasse;

Jag har lugnat ner mej, faktiskt. Inte lika häftigt temperament som jag hade innan. Det är bra! Jag bråkade och slogs mer innan. Jag har valt bort många av kompisarna, självklart. Man umgås inte med dem längre. Jag har bara en kompis som jag är med alltid. Dom andra är inte "lämpliga" som kompisar. Antingen är de pundare eller springer omkring och gör en massa inbrott. Eller så sitter de på kåken... Man kan säga att man har valt bort en torpedkarriär.

Vad jag får istället? Ingenting väl... Man har fått ett ärligt liv. Det är mer värt än dom pengar och cigaretter jag tjänade som "konfliktlösare". Det du köper ärligt, det svider om du slänger det i väggen. Torped kan vem som helst bli. Slåner någon och få pengar för det sen... den mobiltelefonen kan man slänga i väggen och det spelar ingen roll. Man blir lite kall av sig, man blir inte mänsklig. Man bangar inte för nå. Nu kan jag visa känslor. Jag kan säga med ord vad jag tänker i stället för att slå. Ett ärligt liv är mycket mer värt än ett kriminellt liv.

Min position är bara medlem. Ibland hjälper man till att skriva på mötena. Vi är inte så många nu. Alla får ta ansvar. Dom flesta av mina gamla vänner respekterar mej.

Jag har inget emot myndigheter så länge jag låter dom va och dom låter mej va. Min inställning har förändrats, helt klart. Det är bättre kontakt, mer respekt. Dom lyssnar mer. Både polis och social.

Kontakterna med polisen är delad. Vissa dom hälsar inte påen när man jobbar, andra är det inga problem att snacka med. Och socialen, man har ju kontakt genom NFG. Där det mer respekt. Innan så försökte dom... dom var ju såna... dom bestämde – nu gör vi så här och så här, men jag har ju ingen kontakt med socialen längre.

Adam;

Skolan fixade jag ju utan problem så här och jag fick jobb när jag slutade skolan. Det är ju en grej jag har fått i stället för det gamla livet. Pengar och lägenhet och bra flickvän. Det är ju en del av NFG-livet... att sköta sig. Innan snodde jag bilar... inbrott... Jag har valt bort all kriminalitet. Jag får istället ett bra liv.

Position? Vad ska jag säga, jag vet inte faktiskt vad jag var. Jag fick inte vara kassör! (Skrattar.. Förf.anm.) Sekreterare var jag! Vi var 4-5 st. som röstade. Först var det Ivan som var ordförande, så hoppade han av. Sen blev det Jimmy... Alla bestämde lika mycket. Det var bara när vi hade möten...

Det är inte många av mina gamla kompisar som jag umgås med nu. Alla jobbar. Men de har respekt för mig.

När vi hade möte fungerade kontakt med polis och soc. bra. Annars hade vi inte så mycket kontakt. Först var man emot dom, sedan var man med dom. Det var det som var förändringen!

Kommentar:

Dessa f.d. kriminella killar uppger enhälligt att de har förändrats mycket. De har medvetet valt bort all kriminalitet. De har fortfarande kvar respekten från sina gamla kompisar. De uppger också att kontakterna med polis och socialförvaltning har förändrats till det bättre. Dock med vissa undantag, särskilt i poliskåren.

Svar från NFG-are utan kriminell bakgrund:

Bosse;

Mitt liv har väl inte påverkats på nå speciellt sätt så jag har inte valt bort så mycket, så Det är väl vissa kompisar som... inte accepterar att man är med i NFG. Dom tycker att jag ska sluta och vara som dom. Men jag bryr mig inte så mycket. Skulle dom ha varit mina vänner, riktiga vänner, så skulle dom inte ha brytt sej om det Dom som är mina vänner, dom har respekt. Dom andra bryr jag mej inte så mycket om.

Jag har ingen särskild position i NFG. Alla bestämmer lika mycket, men ordföranden håller i mötena.

Jag har varken haft kontakt med soc. eller polis. Dom vet inte vem jag är. Polisen är ju en katastrof i Halmstad. Dom gör ingen nytta alls i mina ögon. Jag har aldrig haft kontakt så sett med polisen tidigare. Jag tycker bara dom är löjliga som inte kan hälsa ordentligt.

Greger;

Mitt liv har inte påverkats speciellt mycket. Jag är väl exakt samma människa som jag var förut. Det har varit roligt att hitta på grejer typ. Det är inte tråkigt precis så när det finns att göra. Såhar vi varit påläger och en massa såna grejer.

Vi har väl en ordförande, sen så... dom andra är väl jämställda.

Mina kompisar tycker att jag är samma person som jag var innan. Dom respekterar mej. Om man respekterar andra får man respekt tillbaka.

Myndigheterna... jag hoppas dom gör sitt jobb, jag vet inte vad dom håller på med. Polisen... dom stryker runt och är kaxiga. Jag har träffat några poliser som var på kursen, brandmän och... socialen vet jag inte om jag har träffat nå. Jag har mer kontakt nu när jag är med i NFG.

Edward;

Det blir annat även när man är ute och festar, även om man inte har NFG-jackan på så håller man koll. På sig själv och andra. Även som civil bryter man bråk. Dom vet, dom är gamla kompisar som man känner. Förut slogs man, nu snackar man. Det är nog nå med mognad att göra tror jag.

Förut gick jag i boxning... hade flickvän, gick i skolan. Jag har helt enkelt bara ändrat mej, valt bort den bråkigaste delen. Nu får jag bättre respekt... en annan sorts respekt. Ny vänskap med andra. Ett annat synsätt på mej från andra. Alla mina kompisar har respekt för mej. Som jag visar tillbaka också

Jag har aldrig haft nå emot myndigheter. Har inte haft några kontakter. Kontakterna fungerar jättebra tycker jag själv. Bra bemötande. Jag har mer kontakter nu... Brandkåren också Och akuten.

Conny;

Ja det... jag tycker det inte har påverkat... jo jag har fått mer kunskap om hjärt och lungkunskap men annars har det inte påverkat så mycket. Jag är samma som innan. Jag har inte valt bort nånting.

Jag har fått sammanhållning med NFG, mer kunskap. Kommer ut på ett annat sätt. Kommer in gratis på ställen. Min position är medlem, får man väl kalla det.

Mina kompisar tycker samma som förut. De har respekt, samma som förut.

Jag tycker det känns tryggt att veta att myndigheterna står bakom oss om det skulle vara nå. Min inställning har inte förändrats. Jag har ju lärt känna fältarbetarna plus den polis som har kursen. Han är schysst.

Kontakterna har blivit mer. Jag hade ingen kontakt förut.

Freddy;

Jag har påverkats rätt bra faktiskt. Lärt mej rätt mycket nytt, lung- och hjärträddning, stoppa blödningar, vilka regler som gäller och sånt typ. Innan tränade jag rätt mycket, gick ut ibland. Läser, pluggar.

Jag har valt bort onödiga vänner, såna som får dej i trubbel, hit och dit... Jag har fått nya kompisar liksom, att man är med i NFG också... det är bara det. Position tror jag inte att jag har nå...

Mina gamla kompisar tycker att jag är tönt typ. Dom flesta har respekt. Dom som inte har det säger bara det för att dom inte vill gå med. Dom vill hellre att jag är med dom och gör dumheter, typ gårunt och slås, olika såna saker.

Jag tycker myndigheterna är okej, bra faktiskt. Utan dom såskulle det inte funnits nå, det skulle vara tusentals brottslingar. Min inställning har inte förändrats.

Kommentar:

Dessa fem killar utan direkt kriminell bakgrund upplever inte i samma utsträckning att de har påverkats eller förändrats. De kommenterar mest vad de teoretiskt har lärt sig, t.ex. hjärt- och lungräddning, juridik. Några har valt bort ”onödiga vänner”. Flera uppger att de inte har respekterats av alla gamla kompisar, men har då valt bort dessa. Alla i denna gruppen har positiv erfarenhet av polis och sociala myndigheter. De har inga gamla kontakter som gnager. Deras inställning har därför inte förändrats.

4.4 NFG-processen

Intervjun med Monica Jakobsson belägger att det är viktigt att visa att de negativa krafterna går att göra positiva. ”Och när den gör det blir det en ännu häftigare kick för killarna –dåmärkte jag att ojdå– jag slog inte, jag gjorde någonting annat istället, och det fick en annan effekt. Det räckte att jag gick fram och titta pådem såslutade de”.

4.4.1 Tror du att du kommer att ha nytta av din NFG-insats i framtiden?

- T.ex. när du ska söka jobb? Eller på annat sätt?
- Vad har du för framtidsplaner?
- Har du någon gång ångrat att du gick med i NFG? Saknar du något?
- Har du något mer som du vill tillägga?

Svar från NFG-are med kriminell bakgrund:

Dimitri;

Nytta? Det vet jag faktiskt inte. När jag fick mitt jobb kom han (företagaren Förf.anm.) till skolan och behövde lärlingar.

Mina framtidsplaner är att jobba bara. Det är väl som en vanlig Svensson. Jag har aldrig ångrat NFG. Jag saknar ingenting.

Hasse;

Ja, det ger ju ett bra rykte... att man har gott omdöme. Jag fick det här jobbet på annat sätt. Men jobbarkompisarna vet om NFG och vad det står för.

*Framtidsplaner? Det är inget som jag har tänkt på Pension!
Jag har aldrig ångrat NFG. Jag hade nog haft svårt att bryta med all kriminalitet utan NFG. Det har varit bra att ha NFG-kompisarna omkring sig. ABC-utbildningen var bra. Jag har inte saknat någonting.*

Adam;

Ja, det är bra att ha det som bevis.

Framtiden – ja du, jag tar en dag i taget, har inte planerat nåt faktiskt. Jag har aldrig ångrat NFG, nej, faktiskt inte. Jag har inte saknat någonting.

Kommentar:

Gemensamt för medlemmar med dokumenterad kriminalitet är att ingen har ångrat sitt NFG-engagemang. Eventuellt kommer de att använda det som ”bevis” eftersom det ger bra rykte att man har gott omdöme. De uppger inga särskilda framtidsplaner. Jobba, vara en vanlig Svensson och ta en dag i taget verkar vara tillräckligt.

Svar från NFG-are utan kriminell bakgrund:

Bosse;

Jag vet inte om jag kommer att ha nytta av NFG. Det är säkert en hyfsat bra merit när man söker jobb.

Jag har aldrig ånkrat NFG. Nej, jag saknar ingenting... Jo, när kommer grejerna? Det finns bara tre likadana jackor, alla NFG kan inte gå samtidigt. Sjukvårdsväskan är bara halvfull... Det är ingen ordning på nånting...Det skulle varit lite fräschare här i lokalen, ordentliga soffor, kanske nå TV eller så

Greger;

Det kan vara nå merit nå gång när man söker jobb, såkanske dom blir imponerade av det. Jag vet inte. Man måste ju ha nå nytta av det, för man har ju lärt sig lite lagar och sånt.

Mina framtidsplaner är att fortsätta skolan.

Ånkrat? Nej, det tror jag väl inte. Det har gett mycket. Det har inte varit negativt. Det har varit roligt att typ hitta på grejer, åka iväg 2-3 dagar och gå på kurser. Man får mycket uppmärksamhet när man går på stan. Det är ingen dålig uppmärksamhet. Sen är det alltid småbarn som springer runt och säger "nfg, nfg".

Jag saknar lite större organisation kanske. Att folk blev intresserade.

Edward;

Ja, det tror jag säkert. Det är en bra erfarenhet. Jag tror dom flesta ser det som ett plus i kanten om man är ordningsam och så..

Framtiden – Vet inte... Jag går svetslinje men vill hellre jobba inom handel.

Jag har aldrig ånkrat NFG och saknar nå – nej, det kan jag inte säga att jag gör.

Conny;

Ja, jag funderar på att söka till polisyrket och dåkanske det är en bra merit. Hjärt- och lungräddning är bra att kunna om man är ute och nå skulle hända. Som dörrvakt är det ju bra med en sån erfarenhet.

Jag vill bli polis. Som det känns just nu såär det det.

Jag har aldrig ånkrat NFG.

Det enda som saknas är väl pengar.

Freddy;

Ja, jag tror det. Dom säger ju hur man har varit när man ska söka jobb, om det går att lita på mej.

Jag funderar på att bli nå inom kampsport. Hoppas jag lyckas.

Jag har aldrig ånkrat NFG. Jag tror inte att jag saknar någonting.

Kommentar:

Gemensamt med f.d. kriminella är att ingen har ångrat insatsen i NFG. De ser det som en merit, bra att ha när man ska söka jobb. Ungdomar utan kriminell bakgrund har tydligare framtidsplaner än ungdomar med kriminell bakgrund. De vill antingen fortsätta skolan eller sikta på ett specifikt jobb. De har drömmar.

4.5 Sammanfattning av svaren

- Alla utom en NFG-medlem uppger att de kände till vad NFG stod för innan de gick med. Den som inte kände till något var en av de två som startade NFG i Halmstad. De andra fick information av kompisar, vilket ofta var någon av dem som var med i NFG.
- Alla utom en uppger att det är viktigt att känna någon innan och de flesta uppger att det påverkade deras val att gå med.
- I fem fall uppger den unge att han själv tagit kontakt med NFG för att få vara med. Övriga tre (kriminella) hade blivit kontaktade av NFG.
- Två ungdomar har uppgivit att de inte hade sällskap av någon kompis. Dessa två har dokumenterad kriminell bakgrund.
- På frågan om vilka som får vara med i NFG uppger de med kriminell bakgrund i större omfattning att vem som helst *inte* får vara med. De menar också att det är en fördel om medlemmen har "varit ute och flängt". De som *inte* har kriminell bakgrund uppger att detta kan vara en fördel eftersom man då inte behöver oroa sig för hämnd.
- Alla med kriminell bakgrund menar att de platsar i NFG p.g.a. att de har varit struliga och stökiga innan. De utan kriminell bakgrund uppger att de har gått med av intresse och att de inte gillar våld.
- Ingen av NFG-medlemmarna uppger att de har varit med i något gäng tidigare. Vad gäller position bland kompisarna uppger samtliga att de var jämställda. Det var ingen särskild som bestämde, man lyssnade på varandra.
- Hälften uppger att deras kompisar också skulle vilja vara med. Endast en uppger att hans kompisar inte hade platsat i NFG.
- På frågan om hur NFG har påverkat dem märks det mest bland dem med kriminell bakgrund att de har påverkats. De uppger att de har blivit lugnare. De andra uppger att de uppskattar vad de har lärt sig och de förmåner de fått.

- Vad gäller inställning till myndigheter är de f.d. kriminella inte särskilt positiva. De vill helst inte ha så mycket kontakt. De som inte har kriminell bakgrund däremot uppger att de tycker det är tryggt att de står bakom NFG om det skulle vara nåt. Alla uppger dock att inställningen förändrats till det bättre. Kontakt med polis och socialtjänst är också blandad. De kriminella uppger att polisen inte bemöter dem på ett bra sätt. Kontakten med fältarbetarna däremot går bra.
- Slutligen kan jag konstatera att ingen av ungdomarna har ångrat att de gick med i NFG. Alla upplever att de har fått ut mycket av NFG, oavsett de har kriminell bakgrund eller ej. Rätt sorts respekt, vänskap inom NFG-gruppen, kunskaper i hjärt och lungräddning samt juridik, att prata i stället för att slåss, en känsla av välbefinnande – detta är den kvardröjande upplevelsen.

5. Kompletterande intervju med en organisationsföreträdare

Intervju med Lars-Anders Olsson, avdelningschef på Barn- och Ungdomsavdelningen på Socialförvaltningen i Halmstad.

a) Vilka krafter satte igång processen?

Processen startade av att det fanns ett stort ungdomsgäng som var kriminella och som ställde till med mycket oro och förstörelse. För att få stopp på detta startades ett fältprojekt, Fyren. Fyren var ett resultat av en politisk viljeinriktning, framjobbat genom diskussion med politiker i samråd med berörda tjänstemän.

Fyren störde ungdomarna genom att söka upp deras föräldrar, som plockade hem sina ungdomar. Kvar blev ett 10-tal killar. Erfarenheter från Stockholm visade att det fanns en möjlighet att förändra ungdomar i riskzon - genom att ge dem positiva förebilder, att de själva kunde bli positiva förebilder, vilket var identitetsskapande för dem själva och andra. NFG Stockholm kom hit och visade att det finns goda exempel på att det fungerar med positiva förebilder. Det är inte vem som helst som kan vara med i NFG.

b) Vilka sponsrar NFG? (lokalhyra, jackor, mobiltelefoner)

NFG i Halmstad började med en kriminell killgrupp. Killarna fick träffa polis, brandmän etc. och se hur de jobbade. För att bli sponsrade, för att få jackor m.m., var killarna tvungna att bilda en förening. De bildade NFG i Halmstad. De skrev kontrakt att de skulle avhålla sig från kriminalitet och droger, för att istället erbjudas den status det innebär att vara med i NFG. Men det var inte det materiella som fick killarna att välja NFG, utan det

var själva statusen det ger att bära jackan, att vistas ute på samma platser men i en annan roll, som lockade. Man vill bryta med det destruktiva levernet man haft innan. De har en ärlig vilja och det är ett bra sätt att tydligt visa att man bytt sida. Det gör man genom jackor osv. Det är spännande saker också att se polis, brandmän osv. jobba. Lite macho. Identiteten är viktig.

Socialförvaltningen sponsrar inte NFG ekonomiskt. NFG får endast stöd från socialförvaltningen genom fältverksamheten Fyren. Stödet består t.ex. av hjälp med att organisera utbildningsinsatser, att vara diskussionspartner, att tillhandahålla kassör etc. Det är Halmstads kommun, Tekniska kontoret, som tillhandahåller lokaler. McDonald's sponsrar också liksom ett försäkringsbolag, Länsförsäkringar. Sponsorerna sponsrar p.g.a. imagen som NFG har, att motverka våld och kriminalitet, bråk och skadegörelse. NFG får också bidrag, t.ex. från Ljungbergiska Stiftelsen, som ger stipendier till vanartiga barn och ungdomar, för att gynna ungdomars uppväxt i Nikolai församling. NFG finansieras också till viss del av Brottsförebyggande Rådet (BRÅ)¹.

c) Hur inverkar den sociala kontrollen?

Det är Fyren som står bakom NFG. Fyren stödjer genom att vara diskussionspartner och handleda, en sorts social kontroll.

d) Hur sker mobilisering av resurser?

NFG rekryterar själva vilka som ska vara medlemmar i NFG. (Se även svar a) Förf.anm.)

e) Har NFG egen budget?

NFG får hjälp av Fyren med det ekonomiska, att söka olika fonder etc.

f) Vad förväntar sig samhället/socialförvaltningen att vinna på satsningen?

Samhällets vinster är samma som ungdomarnas vinster. Tanken är att ge ungdomarna en positiv uppgift, få möjlighet att stärka sin egen självkänsla som kamratstödjare, medverka till att kompisar hittar andra sätt att tillbringa sin tillvaro, att inte hamna i tråkigheter, att motverka destruktivt leverne, att få ett värdigt liv, en anställning, bli betraktade som respektabla medborgare. Det primära är att det finns verksamheter som leder framåt, både förebyggande och på åtgärdssidan. Pengar är sekundärt.

6. Analys

6.1 Ungdom i riskzon - socialt problem eller social resurs?

---

¹ Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) inrättades 1974 och har som uppgift att samordna samhällets och enskildas insatser mot brott samt genom utredningar och initiativ medverka i det kriminalpolitiska utvecklingsarbetet, göra analyser av brottsligheten och dess orsaker, kartlägga brottsförebyggande åtgärder osv. En viss del av rådets verksamhet är inriktad mot ungdomsbrottsligheten.

I teorierna som vuxit fram ur symbolisk interaktionism, forskning om avvikande beteende, framgår att det handlar om identitet och det står klart att många avvikare har en positiv uppfattning av sin avvikelse. De har skapat en god identitet i den grupp där avvikelsen inte har en negativ klang. Detta stämmer bra med de ungdomar som grundade NFG i Halmstad. Intervjun med Monica Jakobsson styrker att avvikelsen i den ursprungliga killgruppens livsvärld inte hade någon negativ klang utan de hade där skapat sig ett namn, de var ledarfigurer och hade makt. I intervjun framgår också att NFG fungerar för att folk tidigare varit rädda för killarna. När de vänder en negativ maktposition till något positivt blir de därför inte hånade, utan kan leva på sin gamla pondus. De blir paradoxalt nog till goda förebilder, vilket används som en av byggstenarna i NFG-processen.

Jan Magnusson (2002) skriver att resursmobilisering ska ses som en social process. En nybildad organisations interaktion med omgivningen handlar om någon form av anpassning. För att en nybildad organisation över huvud taget ska ha möjlighet att få fotfäste i samhället krävs att behovet varit synligt i den offentliga debatten och satt sina spår i människors medvetande. Det måste vara ett *samhällsproblem*. Enligt teorierna om avvikande beteende medför detta en rad negativa konsekvenser för samhället eftersom *sociala problem* innebär stora kostnader. De skapar också avvikande och kriminella kulturer.

I intervjuerna med Monica Jakobsson och Lars-Anders Olsson framkom att det i Halmstad fanns ett *socialt problem* som bestod av ett gäng på ca 50 kriminella ungdomar som ställde till mycket oro och förstörelse. Det var således denna typ av negativa konsekvenser, som a) satte igång den politiska viljeinriktning, som b) var ett resultat av diskussioner mellan politiker och berörda tjänstemän på Socialförvaltningen, som c) ledde till att fältprojektet Fyren startade, som d) syftade till att få stopp på det *samhällsproblem* som de kriminella killarna blivit i sitt bostadsområde. Fyren inriktade sitt arbete på den grupp kriminella killar som blev kvar efter att flertalet föräldrar informerats och därefter tagit hem sina ungdomar. Gruppen som blev kvar bestod av killar som haft framstående positioner i gänget. Fältprojekt Fyren var alltså första steget i resursmobiliseringsprocessen för NFG.

Enligt Ohlsson/Swärd förebyggs avvikande beteende bäst genom att *förstärka individens kontakt med legitima beteendemönster*. Individen måste dessutom *erbjudas legitima möjligheter* att nå de uppställda gemensamma målen i samhället. När individens legitima möjligheter förstärks kommer de sociala problemen att minska.

Fyrens arbete gick ut på att *förstärka killarnas kontakt med legitima beteendemönster*. Så småningom var några av killarna mogna att ta steget och bilda föreningen NFG i Halmstad. Alla som är aktiva inom NFG måste genomgå en utbildning i juridik, sjukvård och värderingsövningar. Undersökningen visar att NFG är en utmärkt plattform för att förstärka kontakten med legitima beteendemönster, eftersom NFG strävar efter att påverka ungdomars attityder och värderingar. Empirin ger också belegg för att detta fungerar. NFG fångade t.ex. Dimitris intresse genom att *”de berättade om NFG, att man fick gå utbildning och så”* Enligt teorin minskar de sociala problemen när individens legitima möjligheter förstärks. Detta påstående bestyrks av Edward: *”Jag har aldrig varit med om bråk när vi har varit ute med NFG, däremot när vi inte har varit ute, då har det hänt jättemycket.”*

6.2 Hur kontakten med NFG etableras

Ungdomstiden är den tid då den unge söker sin identitet utanför hemmet. Kamraterna blir allt viktigare i socialisationsprocessen. Som nämnts ovan under punkt 6.1 handlar även avvikelse om identitet och många avvikare har en positiv uppfattning av sin avvikelse. De har skapat en god identitet i den grupp där avvikelsen inte har en negativ klang.

Teorier om social kontroll säger att avvikande beteenden kan förebyggas av de institutioner som har störst möjlighet till kontroll och inflytande på ungdomarnas socialisation – främst familj och kamrater. Enligt Zeuner har fritids- och kamrataspekterna alltid varit centrala i kriminalitetsforskningen. Det handlar om att passa in, bli accepterad och bekräftad – att skaffa sig prestige. Om man en gång har kommit in i ett kriminellt gäng, kan det vara svårt att komma loss. Konsekvensen av att dra sig ut blir att man tappar det som var själva målet med kriminaliteten, näm-

ligen rätten till att vara med i kompiskretsen. Om man inte lyckas finna andra vänner kan resultatet bli ensamhet.

Den inledande frågan till NFG-medlemmarna handlar om hur de kom i kontakt med NFG, vad de kände till om organisationen etc. Av svaren framgår att alla utom en NFG-medlem kände till vad NFG stod för innan de gick med. De flesta uppger att de fick information av kompisar, vilket ofta var någon av dem som redan var med i NFG. Här framgår hur viktiga relationerna med kompisarna är. De håller ihop även när de väljer att byta sida.

Två av tre ungdomar med kriminell bakgrund har uppgivit att de *inte* hade sällskap av någon kompis vid kontakten med NFG. Två av de tre med kriminell bakgrund blev handplockade, dvs. de blev tillfrågade av NFG om de ville vara med, sannolikt för att de hade "rätt" bakgrund. Dessa ungdomar var beredda att dra sig ur sin gamla kamratkrets och själva göra valet att byta sida. Adam: "*Man ville visa att man kunde vara på den andra sidan också*".

Av svaren från ungdomar med icke kriminell bakgrund framkommer att ingen av dem hade gått med i NFG om de inte hade haft någon kompis med sig eller om de inte hade känt någon innan. De var alltså mer beroende av kompisar än de med kriminell bakgrund var. Samtliga icke kriminella hade själva tagit kontakt med NFG efter att ha fått information om att rekrytering skulle ske.

Jag har även gjort en jämförelse med teorin om sociala band, utvecklad av Travis Hirschi (1969):

Samhörighet, anknytning (attachment) – Starka band till kamrater som inte begår brott förhindrar också individen från att begå brott; Att NFG varit till hjälp att bryta den kriminella banan framkommer tydligt i ett par av intervjuerna.

Förpliktelse (commitment) – De investeringar som gjorts i utbildning, arbete och ägodelar hindrar individen att begå brott. Ju högre grad av commitment ju mindre sannolikhet för avvikelse; NFG erbjuder utbildning och social status. I flera intervjuer framkommer att ungdomarna har mer att förlora efter NFG-engagemanget än de hade innan. På det personliga planet nämns lärlingsplats,

lägenhet, flickvän som exempel. Men även organisationen NFG innebär förpliktelse. Alla som är aktiva inom NFG måste genomgå en utbildning i juridik, sjukvård och värderingsövningar.

Involvering (involvement) – att man inte är inblandad i kriminella handlingar utan engagerad i konventionella aktiviteter. Den tid den unge spenderar på sådana aktiviteter är också avgörande. Även här har NFG stor betydelse. För att ingå i NFG måste den unge skriva avtal om att avhålla sig från kriminalitet och droger. NFG arbetar *för* ungdomar, *med* ungdomar, och har som målsättning att minska våld och kriminalitet bland ungdomar. De är ute och nattvandrar och arbetar brottsförebyggande på samma arenor de tidigare använde som kriminell arena.

Trosföreställningar, värderingar (belief) – i vilken omfattning individen internaliserar konventionella värderingar. Kriminalitet förekommer på grund av att det inte framgår klart och tydligt för alla vad som är förbjudet. Även här påverkas ungdomarna avseende attityder och värderingar genom NFG samt att de måste genomgå utbildning i juridik, sjukvård och värderingsövningar.

6.3 NFG som statussymbol

Ett resonemang utifrån Goffmans stigmatiseringsteori har jag hämtat från Zeuner (1990). Zeuner hävdar att stigmatisering inte innebär att positionerna är låsta för all framtid, utan det finns möjlighet för individen att förbättra sina positioner. Därför är teorierna intressanta för min undersökning, då NFG visat sig utgöra en viktig socialisationsagent för ungdomar i riskzon, ett sätt att återgå till samhällets generellt härskande normer.

Enligt Zeuner finns det tre grundläggande synsätt i förhållande till förståelse till kriminalitet – motivationsteorier, kontrollteorier och kulturteorier. Av dessa är kulturteorin intressant för min undersökning. Enligt kulturteorin är kriminaliteten inlärd på samma sätt som annan form av uppförande, men där har utvecklats normer som står i motsats till samhällets generellt härskande normer. Det handlar om att passa in, bli accepterad och bekräftad – att skaffa sig prestige.

Inom kulturteorin skiljer man mellan *tillfällig* och *systematisk* kriminalitet. Begreppet ”tillfällig kriminalitet” är jämförbart med det som jag i min undersökning redovisar som ”ungdomar *utan* kriminell bakgrund”. Begreppet ”systematisk kriminalitet” är jämförbart med det som jag i min undersökning redovisar som ”ungdomar *med* kriminell bakgrund” dvs. ungdomar som begått brott för vilka de straffats.

Zeuner skriver att tillfällig kriminalitet oftast slutar när föräldrarna får vetskap om vad den unge sysslar med, eller vid första polisförhöret. Enligt Zeuner är det också vanligt att ungdom med tillfällig kriminalitet bakom sig hämtar prestige i sportens värld. Ungdomar med systematisk kriminalitet har inte funnit denna väg. Zeuner har antagit att systematisk kriminalitet förmodligen utvecklas som ett försök att skaffa prestige i den kriminella världen, som motvikt till de stigmatiserande upplevelser den unge tidigare haft i familj och skola.

Att det handlar om att skaffa prestige, antingen på legitimt eller kriminellt sätt, har styrkts i intervjuerna. Både medlemmar med kriminell resp. utan kriminell bakgrund framhåller just sin bakgrund som önskvärd. Medlemmar med kriminell bakgrund framhåller att det är bra med kriminell bakgrund, för då vet man vad som gäller. Dock har de kommit fram till att de i längden inte tjänar på att vara kriminella och att NFG utgör en möjlighet för dem att förändra sin situation, samtidigt som de kan dra fördelar av sin gamla makt och sina gamla kunskaper. Dessa ungdomar är inte beroende av att ha kompisars godkännande i sina val. De är fristående och väljer sina egna vägar. De har redan uppnått en prestigefylld negativ maktposition och uppger att de får respekt oavsett vad de gör.

Medlemmar utan kriminell bakgrund uppger att det är bättre att inte ha det. De menar att de får makt och respekt av att gå tillsammans i grupp med NFG-jackorna på. En del har haft lite stökig bakgrund, men inte i sådan omfattning att de skapat rädsla. Några uppger att de är tränade och starka, men behöver ändå gruppen och jackorna för att känna sig trygga. Att vara med i NFG är prestigefyllt och ger automatiskt respekt – rätt sorts respekt.

På frågan om vilka som får vara med i NFG uppger de med kriminell bakgrund i större omfattning att vem som helst *inte* får vara med. De menar att det är en fördel om medlemmen har ”varit

ute och flängt”. Man får inte vara feg. Alla med kriminell bakgrund menar att de platsar i NFG p.g.a. att de har varit struliga och stökiga innan. Och motsvarande uppger de som *inte* har kriminell bakgrund att detta skulle vara en fördel eftersom man då t.ex. inte behöver oroa sig för hämnd från den gamla kompiskretsen. Medlemmar utan kriminell bakgrund uppger att de har gått med av intresse och att de inte gillar våld.

Gemensamt för alla NFG-medlemmar är att ingen av dem uppger att de har varit med i något gäng tidigare. Vad gäller position bland kompisarna uppger samtliga att de var jämställda. Det var ingen särskild som bestämde, man lyssnade på varandra.

Som ovan angivits menar Zeuner att det är vanligt att ungdomar med tillfällig kriminalitet bakom sig hämtar prestige i sportens värld och att detta är till hjälp när den unge försöker avhålla sig från fortsatt kriminalitet. Hon skriver att sportvärlden kan ge symboler med hög prestige samtidigt som den ger den unge säkra bevis att i detta sammanhang vara en värdefull person. Även körkort har stor betydelse, liksom flickvän, utbildning och arbete.

Även min empiri ger belägg för detta. De tre som redovisas under ”ungdomar med kriminell bakgrund” uppger att de efter medlemskapet i NFG åtnjutit både utbildning, lärlingsjobb/ praktikplats och bra flickvän. En av dessa tre berättar också med stolthet att han när han var yngre tagit medaljer och varit mästare i en kampsport. Detta fick honom visserligen inte att avhålla sig från kriminella handlingar, men det gav honom ett stort personligt värde och han hade en framstående position i sitt kamratgäng. Även inom NFG har han en framträdande position.

Enligt Zeuner uppfattar dessa ungdomar inte kriminella handlingar som en väg till prestige och acceptans bland kamraterna, eftersom de får prestige genom sporten. Tvärtom lägger de lite avstånd till lagöverträdelserna, även om kamraterna omkring dem fortfarande kan dra lite i dem. I mina intervjuer har jag inte funnit belägg för detta resonemang, vilket kan bero på att frågan om sportaktiviteter inte ställts. Några ungdomar uppger att de hållit på med sport, men bara ett fåtal uppger att de rönt stora framgångar. I min undersökning har det inte varit någon skillnad mellan ungdomar med kriminell bakgrund eller utan kriminell bakgrund i detta avseende.

Däremot har Zeuners påstående att det kan vara svårt att komma loss från ett kriminellt gäng styrkts. Om man inte lyckas finna nya vänner kan resultatet bli ensamhet. T.ex. säger Dimitri: *”Jag har valt bort många av kompisarna, självklart. Man umgås inte med dem längre. Jag har bara en kompis som jag är med alltid.”* Bosse: *”Det är väl vissa kompisar som inte accepterar att man är med i NFG. Dom tycker jag ska sluta och vara som dom.”* Edward: *”Nu får jag bättre respekt... en annan sorts respekt. Ny vänskap med andra.”* Freddy: *”Jag har valt bort onödiga vänner, såna som får dej i trubbel, hit och dit... Jag har fått nya kompisar liksom, att man är med i NFG också”* Här är det tydligt att NFG erbjuder en möjlighet att bryta med det gamla kriminella umgänget och ändra val av livsstil. Några av ungdomarna har värvats av sina gamla vänner, t.ex. Edward: *”Mina gamla kompisar är ju dom som är med i NFG!”*

6.4 Personliga vinster

Teorier om avskräckning är en form av social kontrollteori som utgår ifrån att det finns en rationell och förnuftig *economic man* inom oss. Intervjun med Monica Jakobsson styrker denna teori. Hon har redogjort för hur killarna fick förmåner mot att de skrev kontrakt att inte syssla med kriminalitet eller droger under en viss period. För NFG-medlemmarna var förmånerna värda mer än ett fortsatt kriminellt agerande. Intervjun med avdelningschef Lars-Anders Olsson beskriver samma sak.

Förespråkare för teorin om social kontroll angriper avvikelse genom att vända på begreppen och fråga varför fler individer inte bryter mot samhällets normer. Avvikelse är således en konsekvens av bristande social kontroll. Förespråkarna talar om två slags kontroll; inre och yttre.

Inre kontroll refererar till de normer och värderingar som individen internaliserat. Den inre kontrollen fungerar därför att individer upplever tillfredsställelse och harmoni när de beter sig enligt den internaliserade normen. Intervjuerna med NFG-medlemmarna visar också detta samband. Flera ungdomar påtalar vikten av tillfredsställelse och harmoni, dvs. den inre sociala kontrollen. Dimitri: *”Man får ett ärligt liv”*. Hasse: *”Jag har fått ett bra liv”*. Bosse: *”Jag får inget materiellt värde. Jag får ut bara... ett välbefinnande.”*

Den yttre sociala kontrollen refererar till närvaron av sociala belöningar vid normalt beteende, eller frånvaron av dem vid avvikande beteende. Intervjun med Monica Jakobsson bekräftar att killarna bara fick vara med i NFG om de skrev kontrakt på att de skulle avhålla sig från kriminalitet och droger. De måste också delta i en utbildning. De får uppmärksamhet och rätt sorts respekt i NFG.

Vikten av yttre attribut som sociala belöningar påtalas särskilt av dem som inte har dokumenterad kriminell bakgrund. Greger: *”Det har varit roligt att hitta på grejer typ. Så har vi varit på läger och en massa såna grejer.”* Conny: *”Jag kommer ut på ett annat sätt. Kommer in gratis på ställen.”* Edward: *”Nu får jag bättre respekt... en annan sorts respekt.”*

Även intervjun med avdelningschef Lars-Anders Olsson styrker teorin om social kontroll: *”Men det var inte det materiella som fick killarna att välja NFG, utan det var själva statusen det ger att bära jackan, att vistas ute på samma platser men i en annan roll, som lockade. Man vill bryta med det destruktiva levernet man haft innan..”*

Av intervjusvaren framgår att killarna med kriminell bakgrund enhälligt uppgivit att de förändrats mycket. De har medvetet valt bort all kriminalitet och de uppger att de har blivit lugnare. De har fortfarande kvar respekten från sina gamla kompisar. De uppger också att kontakterna med polis och socialförvaltning har förändrats till det bättre. Dock med vissa undantag, särskilt i poliskåren. Detta motstånd förklarar Magnusson i Resursmobiliseringsteorin som det strukturella motstånd nya organisationer ibland har att brottas med.

Av svaren från killar utan kriminell bakgrund framkom att de inte i samma utsträckning upplevt att de har påverkats eller förändrats av NFG-engagemanget. De kommenterar mest vad de teoretiskt har lärt sig, t.ex. hjärt- och lungräddning, juridik samt vilka förmåner de fått. Några har valt bort ”onödiga vänner”. Flera uppger att de inte har respekterats av alla gamla kompisar, men har då valt bort dessa. Alla i denna gruppen har positiv erfarenhet av polis och sociala myndigheter. De har inga gamla kontakter som gnager. Deras inställning har därför inte förändrats.

Vad gäller inställning till myndigheter är de f.d. kriminella inte särskilt positiva. De vill helst inte ha så mycket kontakt. De som inte har kriminell bakgrund däremot uppger att de tycker det är tryggt att de står bakom NFG om det skulle hända något. Både de med kriminell bakgrund och de utan kriminell bakgrund uppger dock att inställningen förändrats till det bättre. Kontakt med polis och socialtjänst är också blandad. De kriminella uppger att polisen inte bemöter dem på ett bra sätt. Kontakten med fältarbetarna däremot går bra.

6.5 Framtidsvisioner

På frågan om vilken nytta NFG-killen kan ha av sin insats i framtiden uppger medlemmar med dokumenterad kriminalitet att de eventuellt kommer att använda medlemskapet som ”bevis” eftersom det ger bra rykte att man har gott omdöme. De uppger inga särskilda framtidsplaner. Jobba, vara en vanlig Svensson och ta en dag i taget verkar vara tillräckligt. Medlemmar utan dokumenterad kriminalitet uppger att de ser medlemskapet som en merit, bra att ha när man ska söka jobb. Dessa ungdomar har också tydligare framtidsplaner, antingen fortsätta skolan eller sikta på ett specifikt jobb. De har drömmar.

Det framkommer att medlemmar med dokumenterad kriminalitet känner tillfredsställelse genom att åter platsa inom den legitima samhällsnormen. De har vänt stigma. Deras prestigevinst handlar om att bli en vanlig Svensson. Medlemmarna utan dokumenterad kriminalitet pratar om en annan sorts prestige, den respekt de fått genom medlemskapet i NFG.

Slutligen kan jag konstatera att ingen av ungdomarna har ångrat att de gick med i NFG. Alla upplever att de har fått ut mycket av NFG, oavsett de har kriminell bakgrund eller ej. Rätt sorts respekt, vänskap inom NFG-gruppen, kunskaper i hjärt och lungräddning samt juridik, att prata i stället för att slåss, en känsla av välbefinnande – detta är den kvardröjande upplevelsen.

7. Slutdiskussion

NFG är ett exempel på en organiserad verksamhet som gör att kriminellas ungdomar, med framför allt kriminell status, kan få uppmärksamhet och status i en legitim verksamhet. Med min undersökning har jag sökt svaret på vilka mekanismer som styr ungdomar i riskzon att ta steget till NFG och arbeta brottsförebyggande. Syftet med undersökningen var dels att belysa hur ungdomarna i NFG i Halmstad beskriver vad de får ut av medlemskapet, dels att förklara vad som motiverat dem att välja en livsstil mot våld och kriminalitet.

Jag har intervjuat åtta medlemmar i NFG för att ta reda på hur de beskriver sitt val av livsstil. Föga förvånande har det framgått att så gott som alla NFG-medlemmarna kände till vad NFG stod för innan de gick med. Den som inte visste något var en av dem som startade NFG och anledningen att han inte visste, var för att NFG vid den tidpunkten inte var etablerade i Halmstad. Efter etableringen har ungdomarna känt till NFG.

De flesta uppger att de fick information av kompisar, vilket ofta var någon av dem som redan var med i NFG. När ny rekrytering planerades fick de ett tillfälle att ingå i den ”nya” kompiskretsen med den prestige detta medförde. Från att ha börjat med två medlemmar i NFG har föreningen vuxit. Under en period hade föreningen sju medlemmar. Därefter slutade några, så vid mitt intervjutillfälle var de bara fem. Idag har föreningen NFG 11 medlemmar.

NFG erbjuder utbildning och social status. I flera intervjuer framkommer att de har mer att förlora efter NFG-engagemanget än de hade innan. På det personliga planet nämns lärlingsplats, lägenhet, flickvän som exempel. Att det handlar om att skaffa prestige, antingen på legitimt eller kriminellt sätt, har styrkts i intervjuerna. NFG erbjuder en möjlighet att bryta med det gamla kriminella umgänget och ändra val av livsstil.

För ungdomar med kriminell bakgrund handlar prestigevinsten främst om att bli en vanlig Svensson. Flera ungdomar påtalar också vikten av tillfredsställelse och harmoni, dvs. den inre sociala kontrollen. Detta var för mig något överraskande eftersom jag hade förväntat mig mer materiella önskemål. Ungdomar utan dokumenterad kriminalitet har även framhållit utbildning, läger, rätt sorts respekt som prestigevinst.

Flera av killarna uppger i intervjuerna att de har problem med poliskåren, dock av annat slag än de haft tidigare. Ungdomar med kriminell bakgrund har ibland gamla historier som gnager i kontakten med polisen ute på stan. De träffas trots allt på samma arenor som den unge tidigare haft som brottslig arena. Jan Magnusson förklarar i Resursmobiliseringsteorin detta som det strukturella motstånd nya organisationer ibland möter.

Magnusson menar att resursmobilisering ska ses som en social process. En nybildad organisations interaktion med omgivningen handlar om någon form av anpassning. För att en nybildad organisation över huvud taget ska ha möjlighet att få fotfäste i samhället krävs att behovet varit synligt i den offentliga debatten och satt sina spår i människors medvetande. Det måste vara ett samhällsproblem. I intervjun med avd chef Lars-Anders Olsson styrks detta samband: *”Processen startade av att det fanns ett stort ungdomsgäng som var kriminella och som ställde till med mycket oro och förstörelse. För att fåstopp pådetta startades ett fältprojekt, Fyren. Fyren var ett resultat av en politisk viljeinriktning, framjobbat genom diskussion med politiker i samråd med berörda tjänstemän.”*

Magnusson skriver vidare att det har varit mycket svårt för nya organisationer att komma någonsans utan tillgång till de resurser som kanaliserats via fälten. Å andra sidan har tillträde till fälten inneburit att organisationens fortsatta existens varit relativt tryggad. För NFG innebär detta att de fått en etablerad plats ute på stan. De är nu inne på sitt fjärde år och har vuxit från två medlemmar till drygt 10.

För en ny organisation finns ett strukturellt motstånd att bryta igenom innan den får möjligheter att vara med när fältets resurser fördelas. Tillgången till fältets resurs inleds ofta när den nya organisationen vunnit den dominerande myndighetens (här: socialnämndens) gunst. Om myndigheten går i god för den nya organisationen, t.ex. genom att ge den ekonomiska bidrag, har organisationen blivit legitim oavsett hur de andra organisationerna (här: polisen) i fältet ställt sig till detta. Detta motstånd beskrivs även i intervjun med Monica Jakobsson samt i ett par av intervjuerna med NFG-killarna.

Monica Jakobsson säger: *”Det som har varit svårast att hantera har varit den laglydiga omgivningens motstånd och reaktioner. Vissa poliser har alltför många otrevliga händelser kvar i minnet och har därför svårt att acceptera ett samarbete med vissa NFG-killar. Gammalt groll ligger kvar och det tar tid att förändra detta. NFG-killen måste stå kvar och bevisa att han faktiskt har slutat vara kriminell. Att samarbeta med polisen är en förutsättning för NFG:s existens.*

Dimitri: *”Det är många poliser på stationen som tycker att man är bombad. Det hjälper inte vad man gör. Folk glömmet aldrig, i alla fall inte poliser. Nya får höra från dom andra, så är det ju. Dom glömmet aldrig.”*

Bosse: *”Så jag menar... polisen pratar inte med oss och sånt. Dom är för häftiga för det. Dom är bara nollar i våra ögon typ. Visst, vissa poliser, jag ska ju inte säga alla, vissa poliser är ju väldigt bra, men vissa är ju rötägg, dom liksom... det går bara inte... dom liksom nonchalerar oss totalt, dom kan inte säga hej ens en gång. Jag förstår inte vad dom ska göra liksom ute över huvud taget när dom går runt och kollar snett på folk.”*

Så länge den nya organisationen vill vinna inträde i fältet finns det enligt Magnusson ett strukturellt tryck på organisationen att de ska se ut, arbeta och tala på samma sätt som de organisationer som redan är etablerade inom fältet. Ju mer lik den nya organisationen är de gamla desto större möjligheter har den att bli accepterad som en legitim aktör och få tillgång till en del av resurserna. En organisation som varken ser ut, arbetar eller talar som de andra bemöts därför med motstånd om den försöker att ta en plats i fältet. Graden av motstånd mot nya organisationen hänger ihop med graden av brott mot fältets konventioner. Ju mer okonventionell organisationen är desto högre grad av motstånd kommer den att möta från fältets dominerande aktörer. Organisationsformer och ideologiska utgångspunkter som undergräver och utmanar fältets konventioner upplevs som provocerande.

Sett ur det perspektivet är det inte alls konstigt att vissa poliser är avigt inställda till NFG. Att godkänna en ungdom som man tidigare jagat för diverse kriminella handlingar, en ungdom som

förmodligen har sagt ett antal mindre smickrande ”sanningar” till polismannen, kan vara svårt. Här blir polariseringen stor och infekterad.

Magnusson har kommit fram till att myndigheten/staten spelar en nyckelroll som *gatekeeper* i denna process, vilket styrks av Lars-Anders Olssons uttalande om starten av fältprojektet Fyren som politisk viljeinriktning, vilket sedan ledde till att föreningen NFG bildades. Vad är det då som gör att just NFG fått denna möjlighet? I Halmstad finns redan flera brottsförebyggande och nattvandrande organisationer ute på gator och torg, t.ex. kyrkan, brandkåren och socialförvaltningens fältarbetare. NFG är bara en i högen, med den skillnaden att de vet vad de ska titta efter och var gränsen för inblandning går, när det börjar bli farligt. Dimitri: *”Det är bra att ha varit stökig innan, dåvet man vad det handlar om ute. Om man inte har varit ute kanske man blir rädd att gåi konflikt. Det är farligt när dom drar kniv, annars är det inte såfarligt.”*

Uppenbarligen finns det behov av NFG som ny organisation, med nya resurser och kunskaper som på fältet kan framstå som bra och betydelsefulla. Det rör sig alltså inte om någon *fysisk* resurs som kan ge organisationen en mer långsiktig utvecklingsstabilitet utan om en *social* resurs som kan ge den ett visst rykte och en viss status.

Ett sätt att kategorisera dessa båda resursformer är enligt Jan Magnusson Tillys (1998 s 25f) distinktion mellan *autonoma* och *relationella* resurser. Autonoma resurser är sådana resurser som tryggar organisationernas materiella existens och som i mindre utsträckning är beroende av andra aktörers beteende, t.ex. ekonomiska tillgångar, lokaler, teknisk utrustning. I intervjun med Lars-Anders Olsson innebär det för NFG:s del att deras materiella existens sponsras av Halmstads Kommun, Tekniska kontoret, vad gäller lokaler, McDonald’s sponsrar med matkuponger, Länsförsäkringar sponsrar med ekonomiska tillgångar. *”Sponsorerna sponsrar p.g.a. imagen som NFG har, att motverka våld och kriminalitet, bråk och skadegörelse.”* Utöver detta får NFG bidrag, t.ex. i form av stipendier och till viss del av Brottsförebyggande Rådet (BRÅ). Socialförvaltningen sponsrar inte NFG ekonomiskt. NFG får endast stöd från socialförvaltningen genom fältverksamheten Fyren. Stödet består t.ex. av hjälp med att organisera utbildningsinsatser, att vara diskussionspartner, att tillhandahålla kassör etc.

De relationella resurserna är sådana resurser som i första hand får sitt värde i relation till andra aktörer, som t.ex. omvänd negativ status, identitet, respekt. Även detta samband har styrkts av intervjun med avd.chef. Lars-Anders Olsson: *”För att bli sponsrade, för att få jackor m.m., var killarna tvungna att bilda en förening. De bildade NFG i Halmstad. De skrev kontrakt att de skulle avhålla sig från kriminalitet och droger, för att istället erbjudas den status det innebär att vara med i NFG. Men det var inte det materiella som fick killarna att välja NFG, utan det var själva statusen det ger att bära jackan, att vistas ute på samma platser men i en annan roll, som lockade. Man vill bryta med det destruktiva levernet man haft innan. De har en ärlig vilja och det är ett bra sätt att tydligt visa att man bytt sida. Det gör man genom jackor osv. Det är spännande saker också att se polis, brandmän osv. jobba. Lite macho. Identiteten är viktig.”*

Genom att utnyttja relationella resurser (f.d. kriminella ungdomars tidigare negativa makt, respekt och anseende) kan den nya organisationen t.ex. bygga upp en stark identitet, omgivningens respekt och ett anseende vilket i nästa led gör det svårare att stänga den ute från det fält den gör anspråk på att verka i (fältarbetarnas/polisens). Backade av betydelsefulla och allierade aktörer i samhället (socialnämnden), kan den nya organisationen (NFG) bruka relationella resurser så att fältet öppnas upp som en konsekvens av ett visst yttre tryck. En ny organisation har då egenskaper som de gamla inte har. T.ex. finns redan frivilliga fältarbetare, polis och social som nattvandrare i Halmstad. Det nya är att använda f.d. kriminella och omvända ungdomar genom NFG.

Min undersökning visar att utan samarbete och stöd från socialtjänstens fältarbetare och polisen hade ungdomarna inte fått den här chansen. Som medlemmar i NFG fick ungdomarna uppmärksamhet på ett annat sätt än tidigare. De fick jackor med NFG-emblem, mobiltelefoner att använda i tjänsten, inträde på diskotek och pubar - förutsatt att de gjorde detta som representanter för NFG och att de hade ett aktivt samarbete med socialarbetare och polis. De blev alltså “någon” utan att längre vara kriminella. Dessutom blev de ett ordningsredskap för samhället genom att hjälpa till att hålla lugnt ute på stan på kvällarna. De hade då fördel av sina tidigare erfarenheter och kunde på ett tidigt skede läsa av om ett bråk höll på att uppstå. Min undersökning visar också att denna typ av “omvändelse” är till gagn både för samhälle och individ.

8. Förslag till fortsatt forskning

Då min undersökning visat att fenomenet NFG visat sig vara ett lockande alternativ för ungdom i riskzon, med de vinster detta gagnar för både samhälle och individ, anser jag att fortsatt forskning är relevant. Som förslag till uppsats på C- eller D-nivå skulle man t.ex. kunna anlägga ett salutogent perspektiv på undersökningen.

Källförteckning

Referenslitteratur:

Eliasson, Ros-Marie (1995) *Forskningsetik & Perspektivval*. Lund: Studentlitteratur.

Magnusson, Jan (2002) *Nya organisationer och resursmobilisering – Gatutidningen Situation Sthlm 1995-2001*. Lunds Universitet: Socialhögskolans forskningsavdelning.

Månsson, Per (1998) *Moderna samhällsteorier – Traditioner, riktningar, teoretiker*. Smedjebacken: Fälth & Hässler.

Ohlsson, Lars B & Swärd, Hans (1998) *Ungdom som samhällsproblem*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, Per-Gunnar & Starrin, Bengt (2000) *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Zeuner, Lilli (1990) *Normer i skred – Ungdomskriminalitetens sociale og kulturelle aspekter*. Köpenhamn: Social forskningsinstitutet.

Intervjuer:

Monica Jakobsson (socialarbetare på Fyren, Socialtjänsten, Halmstad). Bandinspelad intervju i februari 2001.

Lars-Anders Olsson (avdelningschef, Socialtjänsten, Halmstad). Intervju i mars 2002. Anteckningar förda under intervjun.

8 st. NFG-ungdomar. Bandinspelade intervjuer resp. telefonintervjuer under perioden maj-01 – okt. 01. Vid telefonintervjuerna har anteckningar förts under intervjun.

Webblänkar:

<http://home.swipnet.se/~w-45825/NFG/meny.html>

http://www.halmstad.se/brottsforebyggande/lok_proj_nat_nfg.asp

2001-04-29
Bodil Gräntz Carlsson
Soa 205 C

INTERVJUGUIDE FÖR NFG-MEDLEMMAR (GAMLA OCH NYA)

• **Hur kom du i kontakt med NFG?**

- Vad kände du till? Vem berättade? Kände du någon som var med? Är det viktigt att känna någon i gruppen innan? Påverkade det ditt val?
- Tog du själv kontakt med NFG eller var det NFG som letade upp dig? Hade du sällskap av någon kompis i kontakten med NFG?

- **Får vem som helst vara med i NFG?**
- Vilken bakgrund/vilka kunskaper krävs? Varför platsar du i NFG?
- Tillhörde du någon grupp/gäng innan NFG? Vilken position hade du?
- Berätta vad ni gjorde. Gjorde kompisarna som du ville? Brukade de lyssna på dig eller lyssnade du mer på dem?
- Vad tycker dina gamla kompisar om att du är med i NFG? Vill de också vara med? Får de vara med?

- **Hur har ditt liv påverkats av NFG?**
- **Till nya medlemmar: Hur tror du att ditt liv kommer att påverkas av NFG?**
- Vad gjorde du innan? Vad har du valt bort? Vad får du istället?
- Vilken position har du i NFG? Hur ser dina gamla kompisar på dig nu? Har de respekt för dig?
- Hur är din inställning till myndigheter? Har din inställning förändrats? Hur fungerar dina kontakter med t.ex. polis och socialarbetare? Hur har kontakterna förändrats?

- **Tror du att du kommer att ha nytta av din NFG-insats i framtiden?**
- T.ex. när du ska söka jobb? Eller på annat sätt?
- Vad har du för framtidsplaner?
- Har du någon gång ångrat att du gick med i NFG? Saknar du något?
- Har du något mer som du vill tillägga?

Ytterligare frågor kan tillkomma under intervjuerna.

NFG ANSTÄLLNINGSINTERVJU

**VAD HETER DU.
HUR GAMAL ÄR DU.**

**VET DU VAD NFG STÅR FÖR.
KOMMER DU AV NÅGON FORM ATT MISSBRUKA NFG.
VARFÖR VILL DU GÅ MED I NFG.
ÄR DU STRAFFAD.
HAR DU SVÅRT ATT KONTROLERA DIN ILSKA.
HAR DU SLAGITS MYCKET.
TAR DU NÅGON FORM AV DROGER.
VAD ANNSER DU OM ALLT VÅLD SOM FINNS.
HAR DU KRIMINELLA VÄNNER/UMGÅS DU MED KRIMINELLA.
HAR FÅTT STRYK NÅGON GÅNG.
FALLER DU FÖR GRUPP TRYCK.
HUR SER DU PÅ MOBBING.
ÄR DU HOMOSEXUELL.(skäms du för din sexuella läggning)
VAD ÄR DIN ÅSIKT OM BÖGAR/LESBISKA.
HAR DU NÅGON FORM AV SJUKDOM.
ÄR DU RÄDD FÖR ATT VISA DINA KÄNSLOR.
KAN DU LITA PÅ NÅGON.
TROR DU VI TAR HAND OM DIG IFALL DU HAMNAR I TRUBBEL.
VAD TYCKER DU OM ALKOHOL.
ÄCKLAS DU AV SPYOR.
ÄR DU RÄDD FÖR ATT SE ANDRAS BLOD ELLER DITT EGET BLOD.
HAR DU RASSISTISKA ÅSIKTER.
VAD GÖR DU PÅ DIN FRITID.
FESTAR DU MYCKET.
HUR MYCKET ALKOHOL DRICKER DU.
VAD ÄR DIN ÅSIKT OM VAPEN,ELLER ATT BÄRA.
UMGÅS DU MED ÄLDRE.
HUR GÅR DET FÖR DIG I SKOLAN.
ÄR ALLT BRA HEMMA.
HUR MÅR DU.**